

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Advices and Suggestions to Increase the Performance of Instructors Teaching in the Distance Education Process

Emine AKINCAN

Amasya University, Faculty of Education
Orcid id: 0000-0003-0234-8329

Recep ÇAKIR¹

Amasya University, Faculty of Education
Orcid id: 0000-0002-2641-5007

ABSTRACT

While the desire for continuous self-renewal has become a need for individuals in the modern world, universities which have a big role in adult education have accelerated distance education studies that provide time and space flexibility in order to meet this need. The purpose of this study is to provide opinions and suggestions on improving the performance of instructors by taking advantage of the experiences of instructors who are of great importance in improving the quality of distance education. For this purpose, case study, which is one of the qualitative research methods, was used and semi-structured interviews were conducted with 7 faculty members. As a result of content analysis, opinions and suggestions were made to improve the performance of instructors. According to the findings obtained in the research, infrastructure and technical problems experienced in the distance education process, low attendance in classes for various reasons and students' reluctance to interact negatively affect the course processing process. Moreover, the high course load of instructors, the preparation of course materials, the objectivity of measurement and evaluation exams conducted in a digital environment, practical courses are among the other problems experienced in the distance education process. In the light of findings some suggestions have been made such as inservice training should be given in the field of management systems for distance education, pedogoji, androgoji and digital competencies

Key Words: Distance education, University, Instructor, Performance

ARTICLE INFO

Received: 23.10.2021

Published online:
31.12.2021

¹ Corresponding author:
Prof. Dr.
recepcakir@gmail.com

Uzaktan Eğitim Sürecinde Görev Alan Öğretim Elemanlarının Performanslarını Arttırmaya Yönelik Görüş Ve Öneriler

Emine AKINCAN

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Orcid id: 0000-0003-0234-8329

Recep ÇAKIR¹

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Orcid id: 0000-0002-2641-5007

ÖZET

MAKALE BİLGİSİ

Modern dünyada sürekli kendini yenileme isteği bireyler için ihtiyaç haline gelirken yetişkin eğitiminde büyük role sahip üniversiteler bu ihtiyaca cevap verebilmek adına, zaman ve mekan esnekliği tanıyan uzaktan eğitim çalışmalarına hız kazandırmıştır. Bu araştırmanın amacı uzaktan eğitim kalitesinin artırılmasında büyük öneme sahip öğretim elemanlarının deneyimlerinden faydalanarak öğretim elemanlarının performanslarını arttırmaya yönelik görüş ve öneriler sunmaktır. Bu amaç kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmış ve 7 öğretim elemanı ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. İçerik analizleri sonucu öğretim elemanlarının performanslarını arttırmaya yönelik görüş ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitim sürecinde çeşitli nedenlerle derslere katılımın az olması, öğrencilerin etkileşime geçme konusunda isteksiz davranmaları ve yaşanan teknik sorunlar ders işleme sürecini olumsuz etkilemektedir. Öğretim elemanlarının ders yükünün fazla olması, ders materyali hazırlama konusunda yaşanan sıkıntılar, dijital ortamda gerçekleştirilen ölçme değerlendirme sınavlarının objektifliği, uygulamalı derslerin verimliliği, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan diğer problemler arasındadır. Ayrıca, araştırmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde iletişimsel mesafeye dikkat ettikleri ve bu mesafeyi azaltmaya çalıştıkları ödevlendirme yöntemine başvurdukları, ödevlendirme yöntemini sadece değerlendirme amaçlı değil öğrenciler arası iletişimi kuvvetlendirmek adına da kullandıkları dikkat çekmiştir. Bulgular ışığında öğretim elemanlarına; uzaktan eğitim yönetim sistemleri, pedagoji, androgoji ve dijital yeterlilikler konusunda hizmet içi eğitimler verilmeli, öğretim elemanlarının profesyonel materyal hazırlayabilmeleri için tasarımcı bir ekip oluşturulmalı, üniversitelerde uzaktan eğitim sürecinde teknolojik araç gereç ihtiyacı sağlanmalı ya da donanımsal olarak iyileştirilmeli şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Üniversite, Öğretim elemanları, Performans

Alınma

Tarihi:23.10.2021

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 23.10.2021

¹ Sorumlu yazar:

Prof. Dr.

recepcaKir@gmail.com

Giriş

Covid 19 pandemi sürecinde dünya gündeminde en çok konuşulan konulardan biri eğitim olmuştur. Bu dönemde ülkelerin en büyük hedeflerinden biri eğitimin aksamaması olmuş, tüm imkanlar seferber edilmiş ve uzaktan eğitime verilen önem artmıştır. Uzaktan eğitim konusuna zamanında önem veren ve hazırlıklı olan ülkeler pandemi sürecinde eğitimin aksamaması için daha kolay yol almış ve daha az problem ile karşılaşmıştır. Bu yüzden uzaktan eğitimin doğal afet, savaş, salgın gibi kriz durumlarında sağlamış olduğu avantajlar göz önüne alınarak uzaktan eğitime daha fazla yatırım yapılması ve önem verilmesi zorunlu hale gelmiştir. (Can, 2020; Eken, Tosun & Tuzcu Eken; 2020).

Covid 19 sürecinde uzaktan eğitimin önemi anlaşılırken uzaktan eğitimin zarar görmemesi adına dikkat edilmesi gereken bir konu vardır. Uzaktan eğitim ile hızlandırılmış bir program olan acil durum uzaktan eğitim arasındaki farkların irdelenmesi gerekmektedir (Bozkurt, 2020). Uzaktan eğitim güçlü kurumsal temellere dayanan planlı, uzun vadede sürdürülebilir bir sistem olarak görülürken acil uzaktan eğitim ise kriz durumlarında günü kurtarmak adına yapılan yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime benzetme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır (Sezgin, 2021). Uzaktan eğitim alternatif bir seçenek olmasına rağmen, acil uzaktan eğitim bir zorunluluk olarak görülmektedir (Bozkurt & Sharma, 2020). Covid 19 sebebiyle zorunlu bir durum haline gelmiş uzaktan eğitim normal yaşantımıza döndüğümüz de yükseköğretim kurumlarında yerinin hızlanarak artacağı öngörülmekte ve yaşanan aksaklıklardan yola çıkarak daha organize ve sistematik şekilde çalışılması çevrimiçi eğitimin verimliliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Daniel, 2020).

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim 19 yy. ortalarında mektupla başlayan teknolojinin ilerlemesiyle birlikte sürekli gelişen ve gelişmeye devam edeceği düşünülen bir eğitim sistemidir (Gökçe, 2008). Uzaktan eğitim öğrenene esneklik ve seçim imkanı sunarken daha çok sorumluluk yükleyen, dikkatli bir planlama ve tasarım gerektiren bir öğrenme sürecidir (Bozkurt & Sharma, 2020). Bu öğrenme sürecinde amaç bireylerin yaşam boyu öğrenmelerine katkı sağlamak ve teknoloji desteği ile zaman ve mekan engelini ortadan kaldırılarak bireylere özgü uygun eğitim öğretim ortamı sunmaktır (Hebecci & Usta 2015; Kaçan & Gelen, 2020). Bozkurt (2020)'a göre uzaktan eğitimde kullanılan teknoloji planlı ve amaçlı bir şekilde uygulanmalı, somut teknolojiler (bilgisayar, tablet, telefon vb.) kadar soyut teknolojilere (stratejiler, eğitsel kuramlar vb.) de önem verilmelidir.

Senkron, asenkron, karma olmak üzere 3 şekilde gerçekleşen uzaktan eğitim; “*öğrenme yönetim sistemi, e-içerik, sanal sınıf, ölçme-değerlendirme bileşenlerinden oluşmaktadır*” (Demir, 2014). **Senkron** eğitim uygulamaları mekandan bağımsız olarak, öğrenci ve öğretmenin aynı zaman diliminde sanal sınıf ortamında bulunduğu uygulamalardır. **Asenkron** eğitim uygulamalarında öğrenci zaman mekan açısından serbesttir, derslerini istediği hızda ve zamanda sürdürebilmektedir. **Karma** eğitim uygulamalarında ise senkron ve asenkron uygulama özellikleri birlikte kullanılmaktadır (Balıkçıoğlu, Çınar Öz & Işın, 2019).

Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Sınırlılıkları

Uzaktan eğitimin avantaj ve sınırlılıkları literatürde yer aldığı şekliyle eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, her yaşta ilgi ve yeteneklere göre eğitim imkanı sunması, geniş kitlelere yönelik eğitim hizmeti sunması, sınavların kolay olması, zaman ve mekan serbestliği tanınması, tekrar tekrar izlenebilir olması ve kurumlara sağladığı prestij avantaj olarak görülürken; teknik

altyapı problemleri, uygulamalı derslerde karşılaşılan zorluklar, öz disiplin geliştirememiş bireylerin öğrenme sorumluluklarını almada zorlanması, ders materyallerinin hazırlanmasının daha fazla emek ve zaman gerektirmesi, uygulamalı derslerin uzaktan eğitimde verimsizliği, bilgisayar ve internet kaynaklı teknik sıkıntılar, devam zorunluluğunun olmaması, ders içi iletişimin daha zor olması dezavantaj olarak bahsedilmiştir (Balıkçıoğlu vd., 2019; Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk, 2017). İşman (2008) ise; uzaktan eğitimin bireylere “küresel eğitim” ve “küresel iletişim” imkanı sunduğuna, bu sayede değişik ülkelerdeki üniversitelerin eğitim imkanlarından faydalanılabildiğine ve dünyanın değişik ülkeleri arasındaki eğitmen ve öğrenci arasında teknolojik araçlar sayesinde iletişim kurulduğuna dikkat çekmiştir. Uzaktan eğitim bireylere bilgi sağlamanın yanında yeni beceri ve yetenek kazandırma, toplum ihtiyaçlarına cevap verme konusunda da etkilidir (Gökçe, 2008).

Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Eğitim

Arat ve Bakan (2014) yükseköğretimde uzaktan eğitimin faydalarını

- Bireylerin hayat boyu öğrenme gereksinimlerini karşılamak adına gelişmeler karşısında ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerin kazandırılmasında etkilidir.
- Bireylere istedikleri alanda bağımsız ve bireysel olarak gelişim imkanı sunar.
- Öğrenme öğretme sürecinde kişiye esneklik ve seçim imkanı sunar. Hangi yaşta olursa olsun kişinin istediği zamanda, mekanda, üniversitede eğitim almasına olanak sağlamaktadır.
- Çalışan bireylerin eğitimlerini sürdürebilmesini sağlar.
- Fırsat eşitliği sunar.

şeklinde sıralamıştır.

Uzaktan eğitim uygulamalarına üniversitelerde günden güne daha çok yer verildiği görülmektedir (Duman, 2020). Yükseköğretim kurumlarındaki uzaktan eğitim uygulamalarının avantajlarını desteklemek, dezavantajlarını gözden geçirmek uzaktan eğitimin geleceği açısından önemlidir. Yükseköğretim uzaktan eğitim sürecinde başarılı sonuçlar elde etmek için kurumlara, öğretim elemanlarına ve öğrencilere çeşitli sorumluluklar düşmektedir.

Kritik öneme sahip paydaşlardan biri olan öğretim elemanında bulunması gereken sorumluluklar Gök ve Çakmak (2020) ile Bilgiç ve Tüzün (2015) tarafından şöyle sıralanmıştır.

- Öğretim elemanları rehber görevini üstelenerek öğrencilerin derslere katılımını sağlayacak, ders içi iletişimi kuvvetlendirecek ders etkinlikleri ve materyalleri geliştirmelidir.
- Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan iletişim engelini ortadan kaldırabilmek adına iletişim sistemlerini kullanma yeterliliklerine sahip olmalıdır.
- Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan sistem hakkında bilgi sahibi olmalı, ders içeriklerinin zamanında sisteme yüklenmesini sağlamalı, ders esnasında ortaya çıkabilecek problemlere karşı teknik yeterliliğe sahip olmalı ve müdahalede bulunabilmelidir.

Uzaktan eğitim sürecinde başarılı sonuçlar elde etmek için kritik öneme sahip paydaşlardan bir diğeri idari yönetsel kurumlarda bulunması gereken sorumluluklar;

- Uzaktan eğitim süreci başlamadan önce bu süreçte görev alacak personeller belirlenmeli, ders programları hazırlanmalı, uzaktan eğitim sürecinde kendini

geliştirmiş personellerin motivasyonlarına katkıda bulunulmalıdır (Bilgiç ve Tüzün, 2015).

- Uzaktan eğitim sürecinde yeni teknolojiler sürekli takip edilmeli ve güncellenmeli, sistem üzerinde çıkabilecek olası teknik aksaklıklar için önceden planlar yapılmalıdır (Bilgiç & Tüzün, 2015).
- Uzaktan eğitim programları başlamadan önce öğrenciler sistem hakkında bilgilendirmeli, oryantasyon çalışmaları ile sistemi tanıması sağlanmalıdır (Birişçi, 2013).
- “Uzaktan eğitim veren kurum ve kuruluşlar tarafından sadece metin tabanlı içerikler (elektronik kitap, ders notu vb.) değil, görsel ve işitsel olarak öğrencilerin ilgisini çekebilecek içeriklerde (video, ses, animasyon, simülasyon vb.) geliştirilmelidir” (Özbay, 2015).
- Öğrencilerin devamsızlık nedenleri araştırılarak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (Özgöl vd., 2017).

şeklindedir.

Bozkurt (2020)’a göre uzaktan eğitim sürecinde başarılı sonuçlar elde etmek için kritik öneme sahip paydaşlardan bir diğeri olan öğrenciler “*kendi öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu almalı ve fiziksel öğrenme ortamlarını da düzenlemeli, çevrimiçi uzaktan eğitimin fiziksel dünyadan tamamıyla izole olduğu algısına kapılmamalı*”, iletişim becerisini geliştirmelidir.

Yapılan Çalışmalar

Özgöl ve diğerlerinin (2017) yapmış olduğu araştırmada öğrenci ve öğretim elemanları örgün eğitimde uzaktan eğitim sürecini değerlendirmiştir. Araştırmada uygulayıcılara

- Ders devam zorunluluğunun gelmesi
- Altyapı iyileştirme çalışmalarının arttırılması
- Öğretim elemanı ve öğrencilere destek hizmeti verilmesi
- Uzaktan eğitim ders saatlerine yüz yüze ders saatlerinin eklenmesi
- Öğretim elemanlarına ders materyallerine harcadıkları zaman için ekstra ücret verilmesi gibi önerilerde bulunmuştur.

Can (2020) açık ve uzaktan eğitim üzerine yapmış olduğu araştırmasında ders materyalleri konusuna dikkat çekmiş bu kaynakların daha işlevsel hale getirilmesi ve kullanımlarının yaygınlaştırılması gerektiğinden, basılı kaynak haricinde etkileşimli kaynaklara duyulan ihtiyaçlardan bahsederek yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim deneyimi olan üniversitelerden özellikle içerik üretimi konusunda faydalanması gerektiğine vurgu yapmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğretim elemanları ile iletişim kurarken, derslere katılım sağlarken, sınavlarını yaparken dijital ortamları kullanması sonucunda dijital ortamlarda yapılan sınavların öğrenci başarılarında etkili olduğu görülmüştür (Solak, Ütebay ve Yalçın, 2020).

Kocatürk Kapucu ve Uşun (2020) tarafından zorunlu derslerin uzaktan eğitimle verilmesi üzerine yapılan araştırmada üniversiteler arasında uygulama birliği olmadığı görülmüştür. Derslerin senkron yada asenkron olarak yürütülmesinden öğrenme yönetimlerinin seçilmesine, devam zorunluluğunun uygulanıp uygulanmamasına kadar farklılıkların olduğu ve zorunlu derslerin uzaktan verilmesinin üniversitelerde yaygınlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Duman (2020) salgın döneminde uzaktan eğitim sürecini öğretmen adayları açısından değerlendirmiştir. Uzaktan eğitim derslerinde genellikle anlatı ve soru cevap tekniğinin

kullanılarak derslerin benzer şekilde yürütülmesi öğretmen adayı ve öğretim elanı arasındaki etkileşimi olumsuz etkilediği, bunun sonucunda öğretmen adaylarının motivasyon kaybı yaşadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde verilen ödevlerden memnun oldukları fakat değerlendirme sürecine yönelik dönütleri yetersiz buldukları ortaya çıkmıştır. Bireysel ödevlerin yanında grup ödevlerinin verilmesi öğrenciler arasında iletişimi arttırmak adına önem arz etmektedir. Öğretmen adayları içeriklerin sonradan da ulaşılabilir olmasının, devam zorunluluğunun bulunmamasının, mekan bağımsızlığı sağlamanın avantaj olarak gördükleri ve bu durumdan memnun oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarıyla dijital araçlar ile kurulan iletişimin yüz yüze kurulan iletişimin yerinin tutmadığı ancak iletişim konusunda bir problem yaşanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları uzaktan eğitimi avantajlı bulmalarına rağmen öneriler kısmında uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin birlikte kullanılmasının daha verimli olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Yapılan başka bir araştırmada uzaktan eğitim süreci başarı motivasyonları ve can sıkıntısı değişkeni açısından incelenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin başarıya ulaşması için motivasyon artırıcı, can sıkıntısı önleyici etkinliklerin tasarlanması önemli görülmektedir. Ders materyallerinin tasarlanması aşamasında bu değişkenlere dikkat edilmesi gerekmektedir (Kuloğlu, 2020).

Canpolat ve Narin Canpolat (2020) yapmış oldukları araştırmada kurumun uzaktan eğitime hazır olabilmesi için bulundurması gereken özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Uzaktan eğitim için yeterli bütçeyi ayırmalıdır.
- Kurumunda ölçme değerlendirme, içerik geliştirme, öğretim tasarımı gibi birimler oluşturmalı, buralarda çalışabilecek alanında uzman kişilerle çalışmalıdır.
- Uzaktan eğitim sürecinin ana elemanı olan eğitici ve öğrencilere çeşitli destek hizmetleri sunmalıdır.
- Uzaktan eğitim süreci için gerekli teknolojik altyapıya sahip olmalı ve gelişmeler ışığında sürekli kendini yenilemelidir.
- Kalite takip ekipleri oluşturulmalıdır. Uzaktan eğitim süreci denetlenmelidir.

Bilgiç ve Tüzün (2015) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitim sürecinde iletişimin önemine vurgu yapılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde iletişim teknolojik araç ve gereçler ile desteklenemediğinde öğrencilerin yalnızlaşarak sistem dışına çıktığı görülmüştür. Bu yüzden öğretim elemanları ve uzaktan eğitim kurumu tarafından iletişim sistemlerinin etkili kullanılması gerekmektedir. Bilgiç ve Tüzün'e göre uzaktan eğitim sürecinde yaşanan bir diğer problem ise öğretim elemanlarında yaşanan motivasyon düşüklüğü ve isteksizliktir. Yeterli motivasyon ve istek sahibi olmayan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim süreçleri yüz yüze eğitimde kullanılan materyallerin sadece elektronik ortama taşındığı, öğrencilerin pasif olduğu ders ortamından öteye geçememektedir. Ayrıca öğretim elemanlarının üzerindeki iş yükünün fazla olması, personel planlamanın doğru yapılmaması diğer problemler arasındadır. Uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini ve sürekliliğini arttırabilmek adına olası sorunlar için önceden plan yapılarak önlemler alınmalıdır. Derslerin etkililiğinde önemli rol oynayan ders materyallerinin alan uzmanı, öğretim elemanı, uzaktan eğitim uzmanı tarafından ortak hazırlanması gerekmektedir.

Yapılan bir araştırmada; öğretim elemanlarının uzaktan eğitime karşı olan algılarını olumlu yönde güçlendirebilmek adına, uzaktan eğitimin daha fazla emek istemesi sebebiyle öğretim elemanlarının iş yükünün azaltılmasının ve öğretim elemanlarına hazırlık eğitimi imkanı sunulmasının faydalı olabileceği dile getirilmiştir (Gök & Çakmak, 2020).

Arefi (2021) araştırmasında uzaktan eğitim sürecinde öğrenciyi aktif ve ilgili kılmamanın öneminden bahsetmiştir.

Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik memnuniyetleri üzerine yapılan bir araştırmada devam zorunluluğunun olmamasının öğrencilere tembelliğe yönelttiği, gerekli duyuruların yapılmasında yetersiz kalındığı, öğretim elemanları ile yeteri kadar iletişime geçemedikleri, online yapılan sınavlarda sistemsel sıkıntılar yaşadıkları ve öğrencilerin yeterli teknik bilgilere sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır (Balıkçioğlu vd., 2019).

Owens, Hardcastle ve Richardson (2009) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada öğrenci katılımını arttırabilmek için üniversitelerin oryantasyon programlarını geliştirmesi, personel farkındalığını arttırması, kalite iyileştirme çalışmalarını yaparken öğrenci görüşlerine başvurması gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur.

Erdem Aydın ve diğerlerinin (2019) yapmış oldukları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde teknolojinin önemli bir unsur olduğu, bu sürecin verimliliğini arttırmak adına etkileşimli öğrenme ortamlarının nasıl oluşturulacağı ve bu ortamlara kültürel unsurların nasıl yansıtılacağı üzerinde durulması gerektiği vurgulanmıştır.

Saleh (2021) öğretim elemanları ile yapmış oldukları araştırmada öğretim elemanının uzaktan eğitimdeki rolünün yüz yüze eğitime göre daha zor olduğunu dile getirmiştir. Zayıf internet bağlantısını, tecrübe eksikliğini, öğrencilerin tepkisiz olmasını, sınavların objektifliği konusunda şüphe duyulmasını karşılaşılan zorluklar olarak dile getirmişlerdir. Ayrıca öneri olarak öğrenci ve öğretim elemanlarına eğitim verilmesi, altyapı iyileştirmesi, internet erişimin ücretsiz sağlanması şeklinde önerilerde bulunmuştur.

Sezgin (2021) yapmış olduğu araştırmada uzaktan eğitim sürecinin bir yol haritasının olmadığına, bu doğrultuda gerekli politikaların oluşturulması gerektiğine vurgu yapmıştır. Araştırmasında uzaktan eğitime “dijital uçurumu engelleme çabası”, “kurumsal eylem planı”, “öğretim öğrenme etkinlikleri”, “destek” ve “uygulama dersleri” başlıkları altında önerilerde bulunmuştur. Altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi, kırsal kesimlerde altyapının güçlendirmesi, oluşturulan etkileşimli içeriklerin öğrenenlerin özelliklerine göre planlanması, grup proje ödevlerine önem verilmesi, senkron işlenen derslerin kayıtlarına ulaşılabilir olması, online yapılan sınavlarda “hile engelleme yazılımlarının” kullanılması, akademisyenlerin deneyimlerini paylaştıkları destek gruplarının oluşturulması araştırmada yer alan öneriler arasındadır.

Moorhouse ve Kohnke (2021) tarafından Covid 19 sürecinde uzaktan eğitimi öğretim elemanları gözünden incelemiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde kamera açmayı istemedikleri, derslere aktif olarak katılmadıklarını, öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişim kurabilmek için büyük çaba gösterdiğini bunların fiziksel yorgunluğa sebep olduğunu dile getirmiştir.

Osmanbaşıoğlu (2020) yapmış olduğu araştırmada dezavantajlı gruplar üzerine dikkat çekmiş, kırsal kesimlerde altyapı düzenlemelerinin yapılması gerektiğine ve kız öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde desteklenmeleri adına kamu spotlarının oluşturulması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Yükseköğretim öğrencileri ile uzaktan eğitim üzerine yapılan bir başka araştırmada öğrencilerin canlı dersler esnasında soru sormaya çekindikleri, bazı öğrencilerin ödevleri fazla

buldukları bazı öğrencilerin ise ödevleri bağlayıcı bulmadıkları için önemsemedikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenci öğretim elemanı arasında kurulan iletişimin öğrenci motivasyonuna etki ettiği ve öğrencilerin yapılan sınavları güvenilir bulmadıkları ortaya çıkan diğer sonuçlar arasındadır (Akdemir & Kılıç, 2020).

Chaves (2021) araştırmasında; uzaktan eğitim sürecinde planlamaya dikkat etmeleri gerektiği hususunda, öğrencileri uzaktan eğitime hazırlayabilmeleri için pedagojik bilgilerini gözden geçirmeleri, dijital beceri yetkinliklerini geliştirmesi ve teknolojik müdahale planlarının olması konusunda öğretim elemanlarına önerilerde bulunmuştur.

Erzen ve Ceylan (2020) yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitim derslerini daha verimli hale getirilebilmesi için akademisyenlerin teknolojik alt bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Akademisyenlerin motivasyonlarını arttırabilmek adına sosyal simgeler ile ödüllendirilmeleri, iletişim konusunun önemi hakkında çeşitli bilgilendirme çalışmalarıyla eğitimler verilmesi uzaktan eğitim sürecine katkı sağlayabilecek diğer önerilerdir.

Edebiyat fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada (Zan ve Zan, 2020) uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kütüphanelere uzaktan erişim sistemlerini çok kullanmadıkları ortaya çıkmış ve bu konuda kurumların gerekli bilgilendirme çalışmaları yapması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca kaynakların çevrimiçi ortamlarda kullanılması için gerekli düzenlemelerin yapılmasının önemli olduğunun altı çizilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Covid 19 krizinden sonra da çevrimiçi eğitimin yükseköğretimde yerinin hızlanarak artacağı öngörülmekte ve yaşanan aksaklıklardan yola çıkarak daha organize ve sistematik şekilde çalışılması çevrimiçi eğitimin verimliliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Daniel, 2020). Yükseköğretim kapsamında gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinde ders veren öğretim elemanlarına iletişimden teknolojik yeterliliklere, ders içeriklerinin hazırlanmasından derslerin yürütülmesine kadar birçok sorumluluk düşmektedir (Bilgiç ve Tüzün, 2015; Gök ve Çakmak, 2020). Öğretim elemanları bu sorumlulukları yerine getirmeye çalışırken ne gibi problemlerle karşılaşılıyor, hangi durumlarda motivasyonları düşüyor bu faktörlerin belirlenmesi uzaktan eğitimin verimliliği açısından önem arz etmektedir. Rasheed (2007) 'e göre uzaktan eğitim vermeye istekli olan motivasyonlu öğretim elemanlarının başarılı olma ihtimali daha yüksektir. Buradan yola çıkarak öğretim elemanlarının performanslarının yüksek olması uzaktan eğitim sürecinde birbiri ile bağlantılı olan diğer paydaşları da olumlu etkileyeceği, böylelikle uzaktan eğitim sürecinin kalitesinin ve başarısının artacağı öngörülmektedir. Uzaktan eğitim sürecini değerlendirmek adına öğretim elemanlarıyla birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen (Altınpulluk, 2021; Gök ve Çakmak, 2020; Güre vd., 2016; Kaya vd., 2017; Moorhouse, 2021; Özgöl vd., 2017; Saleh, 2021; Şeren vd., 2020; Topu vd., 2011) uzaktan eğitim sürecinde daha sistematik ve organize olmak adına uzaktan eğitim sürecinde aktif görev alan öğretim elemanlarının deneyimlerine daha çok ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Uzaktan eğitimin sadece örgün eğitimi desteklemek amacıyla değil kriz durumlarında (afet, hastalık, savaş vb.) sağlamış olduğu avantajlar da göz önüne alınarak uzaktan eğitime daha fazla yatırım yapılması ve önem verilmesi zorunluluk haline gelirken (Can, 2020), bu araştırma ile elde edilecek bulguların uzaktan eğitim sürecine katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanlarının deneyimlerinden faydalanarak performanslarının arttırılmasına yönelik önerilerde bulunmak

amaçlanmış ve araştırmanın problemi; uzaktan eğitim sürecinde görev alan öğretim elemanlarının performanslarını arttırmaya yönelik görüş ve öneriler nelerdir şeklinde belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulguların ve neticesinde yapılacak olan önerilerin uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini artırma konusunda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması kullanılmıştır. “Örnek olay çalışması” olarak da adlandırılan durum çalışması bir olayın ayrıntılarını görebilmek, değerlendirmek, derinlemesine incelenmesini sağlamak için yapılan ayırt edici araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008). Bu araştırmada uzaktan eğitim sürecinde aktif olarak görev alan öğretim elemanlarının deneyimlerinden faydalanılarak süreç hakkında derinlemesine bir inceleme yapılacak ve performans arttırmaya yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleminde yer alan kişiler kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre seçilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018) bu örnekleme yönteminde kolay ulaşılabilir, erişilebilir kişiler seçilmesinin araştırmacıya hız kazandırdığını söylemektedir. Örnekleme yer alacak kişilerde ölçüt olarak uzaktan eğitimde ders veriyor olması aranmıştır. Araştırma; ölçütü sağlayan 7 öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Öğretim elemanlarının tamamı devlet üniversitelerinde çalışmakta; fizyoterapi, işletme, peyzaj mimarlığı, moda tekstil tasarım, konservatuvar, ebelik, bilgisayar teknolojileri bölümlerinde görev almaktadır. Öğretim elemanlarının 2’si doktor öğretim üyesi, 3’ü doktorasını tamamlamakta olan öğretim görevlisi, 2’si yüksek lisansını tamamlamış öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Katılımcıların kimliklerinin gizli tutulması adına isimleri ÖE-1, ÖE-2, ÖE-3... şeklinde kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve katılımcılar ile görüşme sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmadan önce alanyazında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucu görüşme formu hazırlanmış, 1 alan uzmanı, 1 dil bilgisi uzmanına danışılarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunda kişilerin demografik bilgilerine de yer verilen toplamda 13 açık uçlu soru bulunmaktadır. Görüşme formunda yer alan soruların bir kısmı;

- Size göre çevrimiçi eğitim sürecinde öğretim elemanlarında bulunması gereken yeterlilikler ve özellikler nelerdir? Neden?
- Çevrimiçi derslerinizi nasıl tasarlıyor bu süreçte nelere dikkat ediyorsunuz?
- Çevrimiçi eğitim sürecinde karşılaştığımız problemler nelerdir? Karşılaştığımız problemleri çözmek adına neler yapıyorsunuz?

- Size göre çevrimiçi eğitim sürecini daha etkili kılmak adına öğretim elemanlarına sunulması gereken imkanlar nelerdir? şeklindedir.

Uygulama

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verildikten sonra katılımcıların istediği gün ve saatte ZOOM video-konferans platformu üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında ve araştırma sürecinde araştırma etiği ilkelerine (verilere sadık kalma, özel hayata saygı vb) özen gösterilmiş ve katılımcılara yönlendirme yapmamaya dikkat edilmiştir. Görüşmeler öğretim elemanlarının izni dahilinde platform üzerinden kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler kaybolma ihtimaline karşı bulut ve harici depolama alanlarında yedeklenmiştir. Ses kayıtları transkript edilerek yazıya dönüştürülmüş ve her bir katılımcı için farklı dosyalarda saklanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz ve içerik analiz yöntemi birlikte kullanılmıştır. Betimsel analizde neden sonuç ilişkileri incelenir, doğrudan alıntılara yer verilirken içerik analizinde birbirine benzeyen kavramlar belirli bir çerçevede bir araya getirilerek verilerin anlamlandırılması sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşmelerde elde edilen veriler kategorilere, temalara ve kodlara ayrılmış katılımcıların görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

Bulgular

Öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeler 6 kategori altında incelenmiş elde edilen veriler temalara ve kodlara ayrılarak tablo halinde görselleştirilmiştir. Tablolarda yer alan frekans sayısı görüşme yapılan kişi sayısını değil öğretim elemanları tarafından yapılan vurgu sayısını ifade etmektedir.

1-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitimin Avantajları

Yapılan araştırmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili görüşleri alındığında elde edilen veriler ışığında kullanışlılık teması altında 4 kod belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitimin Avantajları

Kategori	Temalar	Kodlar	f
Uzaktan Eğitimin Avantajları	Kullanışlılık	Zaman Ve Mekan Bağımsızlığı	3
		Tekrar Tekrar Ulaşılabilirlik	1
		Teknolojik Araç Gereçler	4
		Maliyet	2

Kullanışlılık

Kullanışlılık teması altında 4 adet kod belirlenmiştir.

Zaman ve mekan bağımsızlığı

Öğretim elemanlarının görüşlerine göre uzaktan eğitimin avantajları kategorisi incelendiğinde öğretim elemanları tarafından zaman ve mekan bağımsızlığına vurgu yapıldığı görülmüştür (f=3). Bulgular incelendiğinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitimin zaman ve mekandan bağımsız olarak gerçekleşebilmesini avantaj olarak gördükleri, yetişkin eğitimine dikkat çekerek uzaktan eğitimi yetişkinler için öğrenme fırsatı olarak düşündükleri, uzaktan eğitimden faydalanan kişi sayısının artacağı görüşü ortaya çıkmış ve aşağıda yer verilmiştir.

ÖE-2 “... İstedığınız zaman eğitim alabiliyoruz. Yani öğrenciler online da alabiliyorlar. Kayıttan da izleyebiliyorlar. Dolayısıyla öğrencileri de bu noktada rahatlatan bir yönleri var.”

ÖE-5 “... Yüz yüze eğitimdesiniz, hazırlığınızı, yaptınız araya final tatili girdi. Öğrencileriniz her yere dağıldılar. Biri gitti Sivas'a biri gitti Ankara'ya biri İstanbul'a, biri Aydın'a biri Manisa'ya gitti ama bu tatilden sonra konser var. Bu arayışı nasıl değerlendirebilirsiniz. İşte burada uzaktan eğitimin avantajı var.”

ÖE-7 “... Yetişkin dediğimiz kişiler kimlerdir? İşte iş hayatı vardır sonra aile hayatı vardır eğitim hayatına devam etmek istiyordur. Yani hep çalışıp hem okumak isteyen kişilerdir. Bunlar için bunları yüz yüze eğitimde yapması mümkün değil. Onlara bir eğitim fırsatı sunuyor. Öğrenme fırsatı sunuyor.”

Tekrar tekrar ulaşılabilirlik

Öğretim elemanı derslerin kayıt altına alınmasını, ders materyallerinin ulaşılabilir olmasını avantaj olarak gördüğünü şöyle dile getirmiştir.

ÖE-4 “... Birincisi en büyük avantajı bu ders işlendikten sonra kayıt altına alınıp sistemde dönem sonuna kadar saklandığı için öğrenci istediği zaman o dersi açıp takıldığı yeri tekrar dinleyebilir.”

Teknolojik araç gereçler

Öğretim elemanları görsel-işitsel ders materyallerini yüz yüze eğitime göre daha kolay aktarabildiklerini, yüz yüze eğitimde sınıflarda donanım sıkıntısı çekebildiklerini dile getirmişlerdir. Ödev kontrolünün uzaktan eğitim yönetim sistemleri ile daha kolay yapılabildiğini dile getiren öğretim elemanlarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

ÖE-1 “... Youtubedan, internetten ya da işte göstermek istediğim görselleri veya videoları daha rahat bir şekilde öğrenci arkadaşlarıma aktarabilmeyi kesinlikle bir avantaj olarak niteliendiriyorum.”

ÖE-3 “... Ödevleri normalde takip etmek bireyselde daha zordu. Burada sisteme yüklemeleri büyük bir avantaj, daha kolay bir şekilde gerçekleşiyor. O da benim için bir avantaj oldu.”

ÖE-4 “... Hoca sunum yapacaktır. Sınıfında yeterli teçhizat yoktur, projeksiyon cihazı yoktur vesaire. Bunlar yaşanabiliyor ya da bozulabiliyor. Sunumunu uzaktan eğitim sistemi içerisine ekran paylaşımıyla bütün öğrencilerle paylaşabiliyor.”

ÖE-5 “... Şimdi düşün beraber bir makale üzerine çalışıyoruz. Siz hocasınız ben öğrenciyim ben şimdi size ekranımı paylaşıyorum. Word dosyamı paylaştım hocam dedim bunları yaptım. Siz dediniz ki şuraları düzelt hemen anında düzeltmemi yapıyorum sizde hoca olarak gördünüz biti. Düzeltmeyi anında görüyorsunuz bu bir avantaj.”

Maliyet

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitimi maliyet açısından daha avantajlı buldukları, yapılan analizler sonucu ortaya konulmuştur.

ÖE-1 “... Çok çok fazla öğrencimiz var ve çok az dersliğimiz var. Bu derslik problemlerinden dolayı bizim farklı kampüslere farklı yani biz 5 farklı okulda derse giriyoruz. Bunun yerine mesela bu uzaktan eğitim dönemi bunu ortadan kaldırdı.”

ÖE-2 “... En büyük avantajı tabii ki maliyet yani inanılmaz bir maliyet avantajı var. Şimdi düşündüğümüz zaman koca koca binalarda niye eğitim veriyoruz. Online eğitimde yüzbinlerce kişilik sınıflar oluşturabiliriz. Dolayısıyla eğitim çok daha düşük maliyetlere indirgenebilir. Bu bence en büyük avantajı bu.”

ÖE-4 “... Kamuyu pek çok aslında masraftan da kurtardı diyebilirim. Fakültelerde fakülte binalarında işte aynı anda bütün sınıflarda elektrikler çalışmıyor, İnternet çalışmıyor işte ne bileyim su harcanmıyor bunlar. Aslında masraf gözüyle görmüyorum tabii ama böyle bir dönemde de aslında bunlardan da fatura bakımından kurumlar biraz tasarruf etmiş olabilir diye düşünüyorum.”

2-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretim Elemanlarının Rol Sorumluluk ve Yeterlilikleri

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler ışığında oluşturulan kategorilerden bir diğeri öğretim elemanlarının görüşlerine göre öğretim elemanlarının rol sorumluluk ve yeterlilikleridir. Bu kategori altında oluşturulan temalar ve kodlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. *Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretim Elemanlarının Rol Sorumluluk Ve Yeterlilikleri*

Kategori	Tema	Kodlar	f
Rol Sorumluluk ve Yeterlilikler	Öğrenci	Etkileşim	6
		Devam	3
	Öğretim Elemanı	Performans	1
		Ders tasarımı	3
		Dijital Yeterlilikler	4
		Androgoji	1
		Pedagoji	1

Öğrenci

Öğrenci teması altında etkileşim ve devam olmak üzere 2 adet kod oluşturulmuştur.

Etkileşim

Öğretim elemanlarının çoğunluğu (f=6) etkileşim konusuna dikkat çekmiştir. Öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarının gerekliliğinden bunu sağlamanın öneminden bahsetmişlerdir. Öğretim elemanları etkileşimden bahsederken sadece öğretmen-öğrenci iletişiminden değil öğrenci-öğrenci, öğretim elemanı-öğretim elemanı iletişimine de değinerek özellikle öğretim elemanlarının birbirinin tecrübesinden faydalanmasının gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

ÖE-1 “... Sınıfta o sırada atıyorum 20 kişi olabilir ancak bu 20 kişinin ne kadarı aktif olarak derste yani o sırada bizi dinliyor ya da herhangi bir şeyle mi uğraşiyor. Yani öğrenci derse bağlanmış olabilir evet mikrofonunu ya da hoparlörünü

kapatıp başka bir şeyle uğraşiyor olabilir o anda sadece fiziki olarak orada görünür aralıklı olarak bence bunun tespiti gerekli.”

ÖE-3 “... Tek başına da anlatıyor gibi oluyor. Kime anlattığınızı bilmiyorsunuz, bunun için ne yapmak gerek? Öğrencilerinizin katılımını sağlamamız gerekiyor. Ödev takibi yaparak her hafta anlattıklarına yönelik bir ödev ve ödevi kontrol. Bu şekilde ilerlediğim zaman en azından dinç olduklarını düşünüyorum. Yani kendilerini mecbur hissediyorlar.”

ÖE-4 “... Biraz yine öğrenci ile iletişime biraz daha güçlendirip ona ulaşmaya çalışmak lazım.”

ÖE-5 “... Yani bu sorumluluğa sahip olması lazım. Hoca baştan başlayıp 40 dakikalık bir derste hiç soru sormadan düz bir anlatımla anlatıp bitirmesi bence çok başarılı bir ders olacağını düşünmüyorum.”

ÖE-5”... Tecrübelerden faydalanmak lazım. Bu konuda hocaların birbirinin tecrübelerinden faydalanması gerektiğini böyle yapmaları gerekir diye düşünüyorum.”

ÖE-6 “... Öğrenciyi dahil etmeyi sağlayabilmeliyiz. Hani sadece anlatıp geçme olmamalı birde zaten bizimki sağlık üzerine olduğu için öğrencileri daha fazla ne kadar dahil etsek o kadar iyi sonuçlanıyor iyi bir katkısı oluyor öğrencilere. Karşılıklı etkileşimli olmalı.”

ÖE-7 “... Öğretmen elemanının diyalogu da geliştirmesi yani etkileşimi de geliştirmesi gerekiyor. Bunu yapabilmesi için iletişim becerilerinin biraz daha üst düzey olması gerekiyor.”

Devam

Öğrenci teması altında yer alan devam kodu öğrencilerin derse devam konusunu ele almaktadır. Öğretim elemanları derse devam konusunda sıkıntılarının yaşandığını katılımları arttırmanın da bir sorumluluk olduğu görüşündedirler. Katılımı arttırmak adına öğretim elemanları ders saati üzerinde oynama yaptıklarını, öğrencileri derste aktif tutarak ilgi uyandırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

ÖE-2 “... Bizim öğrencilerimiz biraz daha büyük yaş grubunda ve işlerinde çalışanlar var. Dolayısı ile bizim mesai saatleri ile ilgili sıkıntılarımız olabiliyor. Derslerimizi onlara uygun olduğu saatlere taşıma konusunda da birazcık kendimi sorumlu hissediyorum.”

ÖE-3 “... 20 kişilik bir sınıfın 12 kişisi geliyor, 11 kişisi geliyor 8-9 kişi ise derse katılım sağlamıyor. Bu yüzden de onları derste tutabilmek için olabildiğince sunumları anlatırken okuma tarzında değil anlatma şeklinde çizimle ilgili programlarımız var bunların üzerinde bir şekilde ilerlemeye çalışıyorum ki en azından ders olabildiğince aktif kalabilsinler diye.”

ÖE-5 “... Şimdi toplu dersiniz var 15 kişi sınıf 15 kişinin zaten 10 kişisi geliyor. Bazen 7 kişi geliyor 15 bir arada geldiğini görmedim.”

Öğretim elemanı

Öğretim elemanı teması adı altında 5 adet kod oluşturulmuştur.

Performans

ÖE-2 Yüz yüze eğitimde gösterebildiği performansı uzaktan eğitimde gösteremediğinden yakınmış, bu konunun da bir sorumluluk olduğunu dile getirmiştir.

ÖE-2 “... Yani ekran başındayken yüzey yüze verdiğim performansı verebildiğimi düşünmüyorum. Dolayısı buda aslında bir sorumluluk. Hani bu konuda da kendimizi geliştirmemiz lazım. Bu yetkinliğimizi arttırmamız lazım.”

Ders Tasarımı

Öğretim elamanları uzaktan eğitim sürecinin daha verimli geçmesi adına dönemlik, haftalık planlar yapmanın, materyal geliştirmenin öneminden bahsetmiştir. ÖE-2 ise uzaktan eğitimde yetişkin eğitime dikkat çekmiş, gerekirse ders saatlerinin yetişkinlere göre ayarlanabileceğinin de bir sorumluluk olduğuna değinmiştir.

ÖE-2 “... Biz bizim öğrencilerimiz biraz daha büyük yaş grubunda ve işlerinde çalışanlar var. Dolayısı ile bizim mesai saatleri ile ilgili sıkıntılarımız olabiliyor. Derslerimizi onlara uygun olduğu saatlere taşıma konusunda da birazcık kendimi sorumlu hissediyorum. Onların daha çok derse girmelerini sağlamak için bu tip oynamalar yapmanın da gerektiğini düşünüyorum. Bunu da bir sorumluluk olarak görüyorum.”

ÖE-5 “... Zamanı etkin kullanmak adına uzaktan eğitimin daha kaliteli gerçekleştirmek adına ya da uygulamalı derslerin daha verimli geçmesi adına hem güz dönemi öncesi hem bahar yarıyılı öncesi bazı hazırlıklar yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

ÖE-7 “... Birincisi dersin tasarımı ve uygulaması. Bu dersin içerisinde dersin haftalık dönemlik planı olduğu gibi materyallerin planlanması, geliştirilmesi de var.

Dijital yeterlilikler

Öğretim elamanları çoğunluk olarak öğretim elamanlarında bulunması gereken yeterlilik konusunda dijital yeterliliğe dikkat çekmiştir. Dijital yeterlilik olarak sadece bilgisayarı kullanmanın yeterli olmayacağı, teknolojik gelişmeleri takip edebilmenin, dijital araçları kendi kendine kullanabilmeyi öğrenmenin, kısaca dijital okuryazarı olmanın öneminden ve gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

ÖE-3 “... Bilgisayar kullanmasını çok iyi bilmemiz gerekiyor. Çünkü bir anda farklı bir mesela derste bir yerin ismini söylüyoruz işte dünyadan bir örnek vermemiz gerekiyor. Öğrenci oranın neresi olduğunu sorduğu zaman hemen Google-Earth'e girip oranında Google harita üzerinden ya da resimle aynı şekilde hazır değilsek hemen sunmamız gerekiyor.”

ÖE-4 “... Aslında çok fazla bir özellik ya da yeteneğe ya da beceriye gerek yok ama en büyük ihtiyaç kesinlikle çağı takip edip teknolojinin imkanlarının ne düzeyde olduğunu bilmek ve bunları kullanabiliyor olmak sadece.”

ÖE-5 “... Yani öğretim elemanı uzaktan eğitim sürecinde kendi alan bilgisi dışında yani kendi branşının dışında bazı teknoloji birikimlere de sahip olmasıdır. Biraz önce söylediğim gibi bilgisayarı kullanması lazım. Sistemi etkin kullanması lazım.”

ÖE-7 “... Tabi ki dijital yeterlikleri olması lazım. Sadece bilgisayar ve internet kullanabiliyor olması değil bu çok temel bir şey zaten. Dijital okuryazarlıkta da benim asıl kast ettiğim şey birincisi, öğretim süreçlerinde kullanılacak güncel dijital araçları, platformları, içerikleri takip edebilmesi ve bunları kendi kendine

öğrenebilmesi. Yani yeni bir web2.0 aracını örneğin kendi kendine öğrenebilmesi gerekiyor. Bu açıdan dijital okuryazarı olması olmazsa olmaz.”

Pedagoji

Öğretim elamanlarının görüşlerinin incelendiğinde ÖE-7 tarafından pedagoji bilgisinin öğretim elamanlarında bulunması gereken bir yeterlilik olduğuna, pedagoji bilgisinin sadece uzaktan eğitim için değil yüz yüze eğitim için de gerekli olduğuna vurgu yapmıştır.

ÖE-7 “... Pedagojik yeterlikleri zaten biliyoruz işte öğretim yöntem ve tekniklerden haberdar olması lazım. Bir öğretim materyali nasıl tasarlanır, geliştirilen haberdar olması lazım. Ölçme değerlendirme süreçlerinde haberdar olması lazım haberdar derken bilgi sahibi olması lazım. Bunun gibi pek çok pedagojik alan sayabiliriz.”

Androgoji

Öğretim elamanlarında bulunması gereken rol-sorumluluk ve yeterlilik kategorisi altında incelenen son kod androgoji bilgisidir. ÖE-7 uzaktan eğitimde yetişkin eğitimine dikkat çekmiş ve androgoji bilmenin gerekliliğinden bahsetmiştir.

ÖE-7 “... Çünkü uzaktan eğitim öğrencilerinin çok büyük bir bölümü yetişkinlerdir. Dolayısıyla bizim yetişkinler nasıl öğrenir, neyi öğrenmek ister, nasıl mutlu edilir vesaire bunları bilmemiz gerekiyor. Bunu bilmek için de androgoji bilmemiz gerekiyor. Yetişkin eğitiminin temel ilkelerinden de haberdar olması gerekiyor.”

3-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler

Bu kategori altında öğretim elamanlarının deneyimlerinden faydalanarak uzaktan eğitimde yaşanan problemler incelenmek istenmiştir. Bu kapsamda öğrenci kaynaklı ve diğer adlı temalar oluşturulmuş ve toplamda dokuz kod belirlenmiştir. Öğretim elamanları tarafından etkileşim, devamsızlık, imkan ve uygulamalı dersler kodlarının daha fazla vurgulandığı görülmüştür.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler

Kategori	Tema	Kodlar	f
Problemler	Öğrenci Kaynaklı	Etkileşim	4
		Devamsızlık	5
		Sosyo-Kültürel Yaşam	2
		İmkan	4
		Akran Eğitimi	1
	Diğer	Uygulamalı Ders	4
		Ölçme Değerlendirme	3
		Teknik Problemler	3
		İş Yüğü	1

Öğrenci kaynaklı

Öğrenci kaynaklı tema altında beş adet kod belirlenmiştir.

Etkileşim

Öğrenci teması altında en çok vurgu yapılan kodlardan bir tanesi etkileşim olmuştur. Öğretim elemanları birbirinden habersiz olarak çok benzer cümleler kurmuş ve “duvara konuşuyormuş” hissinden bahsetmişlerdir. Öğrencilerin özellikle kamera açmaya soğuk davrandıkları dile getirilmiştir. Ayrıca iletişimsel mesafe kavramına dikkat çekmişlerdir.

ÖE-2 “... Biz sürekli işte boşluğa konuşuyormuş hissiyatı ile ders yapıyoruz. O da bizim açımızdan zorlayıcı bir unsur.”

ÖE-3 “... Öğrencilerin dinleyip dinlemediklerini, ilgililer mi değil mi, gerçekten dersin başındalar mı hiçbir şekilde bilgimiz olmuyor maalesef. Çünkü kameraların da açtırıyoruz müsait olmadıklarını, şuan rahatsız olduklarını söyleyerek bir şekilde engel oluyorlar kamera açmaya.”

ÖE-5 “... Yani bir de şöyle bir durum var karşınızdakinin orada olup olmadığını da bilmiyorsunuz duvara konuşuyormuş gibi oluyorsunuz karşınızda kimse yok. Şimdi her iki tarafta kamerasını açtığı zaman bir şekilde bir bağ yine oluşuyor yüz yüze kadar olmasa bile yine kime konuştuğunuzu biliyorsunuz.”

ÖE-7 “... Çünkü yüz yüze de benim ne hissettiğimi, ne düşündüğümü çok daha rahat yüzümden anlayabiliyorsunuz. Uzaktan bu çok mümkün olmuyor. Mümkün olmayınca bir iletişimsel mesafe oluşuyor.”

Devamsızlık

Öğretim elemanları tarafından en fazla vurgu devamsızlığa yapılmıştır. Derse katılımın az olmasının nedenleri olarak ise devam zorunluluğun olmaması, bazı yetişkinlerin çalışıyor olması gibi sebepler gösterilmiştir. Öğretim elemanları öğrencilerin katılımını arttırabilmenin yolunun dersi ilginç hale getirmekten, doğru materyal hazırlamaktan geçtiğine ders sürelerinin kısa tutulması gerektiğine iletişimin arttırılmasına ve ders saatlerinin öğrencilere göre düzenlenmesinden geçtiğine vurgu yapılmıştır.

ÖE-1 “... Örnek veriyorum 70 kişilik bir sınıfın dersine giriyorum bana bu öğrenci katılım yaklaşık olarak 8- 10 kişi civarında yüzde 10 % 15 civarında. Ben sonuç olarak bu her derse katılıyorsam, okulda anlattığım bilgiyi ben aynı şekilde burada da veriyorsam öncelikli olarak öğrencilerin katılımını beklerim. Ancak bu konuda çok büyük sıkıntı yaşıyoruz.”

ÖE-2 “... Çalıştıkları için derslere gelemiyor. O zaman biz de ne yapmaya çalışıyoruz. Onlara yardımcı olmak için ders saatleri, onların sınıfının daha doğrusu kabul ettiği başka bir saat aktarmaya daha çok öğrencinin girmesini sağlamaya çalışıyoruz.”

ÖE-3 “... Yani yüzde 50'sini yakalayabilsek de yüzde 50'sini yakalayamıyoruz zaten derslere girme zorunlu olmadığı içinde şöyle söyleyeyim 20 kişilik bir sınıfın 12 kişisi geliyor, 11 kişisi geliyor 8-9 kişi ise derse katılım sağlamıyor.”

ÖE-4 “... Öğrenciler de dersi takip etme ya da takip etmeme konusunda gerçekten tutarsız ve kararsız davranabiliyorlar.”

ÖE-7 “... Öğrencinin derse katılımının düşük olması. Çok az öğrenci katıldı. Bu da çok normal. Öğrenci şöyle düşünür: ben bunu kayıttan da izlerim hatta hızlandırıp ileri sara sara bir saat oturacağıma bilgisayar başında ileri sara sara izlerim çok da haklı.”

Sosyo-kültürel yaşam

Öğretim elemanları üniversitelerin sosyal boyutuna dikkat çekmiş ve uzaktan eğitimin bu konuda eksik kaldığını dile getirmiştir.

ÖE-1 " ... İşin açıkçası sonuçta üniversite hayatı her gün yaşanan bir şey değil."

ÖE-2 "... Üniversiteler sadece bilgi öğrenilen binalar değil, yani üniversitelerin sosyal boyut var, sosyal boyut kaçıyor. Yani üniversite eğitiminizi düşündüğümüz zaman hiçbirimizin aklında ya müthiş bir ders işlemiştik de kalmadı yani orada Yaşadığımız arkadaşlıklar, kavgalar vesaire şunlar bunlar kaldı".

İmkan

Öğrencilerin aynı koşullarda olmamaları ve aynı imkanlara sahip olmamaları öğretim elemanları tarafından dile getirilen problemlerden olmuştur. Bu problemler arasında uzaktan eğitim denilince akla ilk gelen telefon, tablet, bilgisayar gibi donanım ürünlerinin yanında uygulamalı derslerde ihtiyaç olan araç gereçlere de öğrencilerin ulaşamaması dile getirilmiştir.

ÖE-1 "... Herkesin maddi durumu aynı olmak zorunda değil ya da herkesin yaşadığı yer bir şehir merkezi olmak zorunda değil. İnternet problem olabilir ya da bilgisayar, telefon, tablet gibi ekipmanlara ulaşamıyor olabilir."

ÖE-4 "... Fakat bu süreçte uzaktan eğitim döneminde bilgisayarı olmayan öğrencilerimiz bu dersleri seçemiyorlar. Zorunlu olanları da var, seçmek zorundalar ama bilgisayarları yok nasıl yapacaklar gibi sorunlar çıkıyor ve dersi bırakıyorlar."

ÖE-5 "... Mesela piyano dersi uzaktan eğitim için uygun değil. Çünkü öğrenci nasıl piyano çalacak? Evinde piyano olan ya da elektronik org olan öğrenci bu esnada çalabilirdi ama bunun sayısı çok az. Yani belki yüzde 5'lik bir kısmı böyle bir imkana sahip. Gerisi yüzde 95 inin evinde piyanosu yok."

ÖE-6 "...Genellikle bizden dolayı değil ama öğrencilerden böyle bilgisayar telefon olmaması gibi sorunlar yaşadık ya da internete erişiminin olmaması gibi."

Akran eğitimi

ÖE-4 tarafından dikkat çekilen bir diğer problem ise akran eğitimidir. ÖE-4 bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir.

ÖE-4 "...Bilgisayar başında da olsa resim yapıyor olsalar işte dikim de yapıyor olsalar birbirleriyle büyük bir etkili bir etkileşim içindeler. İşte ya arkadaşım ben bunu yapamadım hocaya da sormaya çekindim nasıl yapacağız diye birbirlerine sorabiliyorlar. Böylelikle birbirlerinden bildikleri ya da bilmedikleri şeyleri ekstra birbirlerinden öğrenebiliyorlar. Bunun da aslında büyük bir dezavantaj olduğunu düşünüyorum."

Diğer

Diğer isimli tema altında 4 adet kod belirlenmiştir.

Uygulamalı ders

Diğer teması altında yer alan uygulamalı ders kodu öğretim elemanları tarafından sıkça vurgulanmıştır. Uygulamalı derslerde pratik yapılması konusunda uzaktan eğitimin eksik kaldığını dile getiren öğretim elemanları bu konunun uzaktan eğitim için bir dezavantaj oluşturduğunu dile getirmişlerdir.

ÖE-1 “... Bizler sağlıklı yetiştiriyoruz. Bu bağlamda yani benim öğrencilere anlatmış olduğum teorik bilgilerin bir şekilde pratiğe dönüştürülmesi gerekiyor ki bunun diplomadan önce gerçekleşmesi gerekiyor.”

ÖE-4 “... Uzaktan eğitim pek çok anlamda tasarruf bile sağlayabilir ama ders uygulamalı olduğu için ve sanat dalı olduğu için ne yazık ki uzaktan eğitim de çok fazla aslında verimlilik alamıyoruz, atölyede atölye içerisinde birlikte iş çıkarmak hoca, öğrenci ve öğrenci diğer arkadaşlarıyla birlikte bir iş çıkarması bambaşka.”

ÖE-5 “...Şimdi ben bu enstrümanı nasıl öğreteceğim? Öğrenci beni görmek istemez mi, ben nasıl çalışıyorum enstrümanımı, yayı tele nasıl sürüyorum, parmaklarımı nereye basıyorum çalarken tipim nasıl şimdi benim tipim çok önemli değil de öğrencinin tipi çok önemli çünkü bu adam doğru mu oturuyor, doğru mu tutuyor, nasıl yapıyor?”

ÖE-6 “... Biz öğrenciye tamam doğumu anlatıyoruz ama canlı bir şekilde öğrenci doğumu göremiyor ve bizim için dezavantaj.”

Ölçme değerlendirme

Öğretim elemanları sınavların objektifliği ve adillliği konusunda şüphe duyduklarını benzer şekilde dile getirmişlerdir. ÖE-1 sınavların objektifliği yanı sıra Uzem sisteminde soru hazırlamanın da çok pratik olmamasına dikkat çekmiştir.

ÖE-1 “... Ne kadar başarılı olduğumuz süreç içerisinde göreceğimiz sınavların çünkü bu konuda çok objektif bir değerlendirme yöntemi olduğunu düşünmüyorum kesinlikle.”

ÖE-1 “... Uzem sistemimiz bizim soru hazırlayan birisi için o kadar böyle illet bir sistem ki yani ben isterim tabii ki 30 soruda sorayım 40 soruda sorayım ne olacak yani inanın o sınavları her bir soru hazırlamak hemen hemen 5 dakika sürüyor neredeyse.”

ÖE-2 “...Böyle sıkıntılı bıçak sırtı bir konu yani biz ödev veriyoruz. Ödev verme nedenimiz de aslında şu yani adil bir sınav yapma imkanımız çok zor dijital ortam bizim imkanlarımız ile çok zor yani. İşte üniversite öğrencilerine yönelik bir dersle ilgili bir sınav yaptığımız zaman öğrenciyi ya da öğrencileri gerçekten işte kendi bilgileriyle mi ya da yardım alarak mı yaptıklarını bilemiyoruz.”

ÖE-3 “... İkinci sıkıntıda benim gözümde sınavlar. Sınavlarda, öğrenciler normalde uygulamalı sınavlarda bir şekilde teslim yapıyor ve sorun değil ama yazılı teorik derslerde hazırladığımız soruları gerçekten tek başlarına çözüyorlar mı, çözmüyorlar mı, yardım alıyorlar mı?”

Teknik problemler

Öğretim elemanları uzaktan eğitim sırasında genellikle internet kaynaklı yaşanan derslerde sesin gitmemesi, ekran paylaşımı yapılamaması gibi teknik sıkıntılar yaşandığını ve bu durumdan derslerinin olumsuz etkilendiğini dile getirmişlerdir. ÖE-3 bu sebeplerden dolayı uzaktan eğitimde öğrenciye dönüt vermenin atölyeye göre daha zor olduğunu dile getirmiştir. ÖE-1 ise üniversitenin kullanmış olduğu eğitim yönetim sisteminden kaynaklanan iletişimde sıkıntı oluşturan problemlere değinmiştir.

ÖE-1 “... Öğrenci ile yani diyaloga girmek beni motive eden bir şey ancak üniversitemizin kullanmış olduğu sistem buna çok müsait değil. Şöyle ki öğrenci arkadaşlarımızdan birisini sisteme bağladığımız da benim mikrofonumun sesi düşüyor

veya öğrenci arkadaşımız mikrofonunun sesi düşüyor, bu da hem benim için hem de sınıfın geri kalan için anlaşılabilirliği zorlaştırıyor.”

ÖE-3 “... Benim masadan kalkıp öğrencinin bilgisayarına yürümem 10 saniye iken bunu sistem üzerinde işte zoom olur perculus olur diğer başka uzaktan eğitim programları olur hepsini de ister istemez benim ya da karşı tarafın interneti ile programı ile hızı ile ilgili bazı sorunlar yaşıyoruz. Ekran paylaşımı açılıyor açılmıyor.”

ÖE-5 “... Şimdi birinci problemi şu bağlantı problemleri yaşadık biz bağlantı problemleri bizden kaynaklı problem değil. Yani bu dersin gidişatını etkiledi ya da kopma noktasına geldi. İşte ses gelmiyor ya da a öğrencinin sesi kesik kesik geliyor.”

İş yükü

ÖE-7 uzaktan eğitimin fazlaca emek ve zaman gerektirdiğini 25 saat iş yükü ile uzaktan eğitimin gereklerinin yerine getirilmesinin çok zor olduğunu dile getirmiştir.

ÖE-7 “... Normal şartlarda bu kadar ders yükü ile dersleri tasarlama yönelik ekstra bir şeyler yapmak da mümkün değil. Bu kadar emek ve zaman gerektirirken 20 saat 25 saat dersi olan bir öğretim elemanının, ders tasarımı yapması, materyal tasarım yapması, diyalogu artırmaya yönelik tasarımlar yapması mümkün değil yapamıyor.”

4-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Tasarlama Süreci

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler neticesinde öğretim elemanlarının ders tasarlama süreci hakkındaki görüşleri hakkında üç tema belirlenmiştir. Belirlenen temalar ve kodlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Ders Tasarlama Süreci

Kategori	Tema	Kodlar	f
Ders Tasarlama Süreci	Kullanılan Materyal	Video	2
		Konserler	1
		Sunular	4
		Webinar	1
		Çizim Programları	2
	İletişim	Ofis Saati	1
		Ofis Günü	1
		Edmodo	1
		İletişim Araçları	7
		Canlı Dersler	1
	Ders Tasarımı	Plan Program	4
		Hap Bilgi	2
		Öğrenme Çıktıları	5

Kullanılan materyal

Kullanılan materyal teması altında 4 adet kod belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının görüşlerinden yola çıkarak ders tasarlama sürecinde sunu, webinar, konser, video, çizim programları, kullandıkları ortaya çıkmıştır.

ÖE-1 “... İşte sunumlar hazırlıyoruz. Sunumlarımızı gözden geçirir, eksiklikler, noksanlıklar, güncellemeler varsa onları yapmaya çalışıyorum. Ders kitaplarının özellikle pdf olanlarını önermeyi daha çok tercih ediyorum. Dolayısıyla bizim bu noktada yapmamız gereken bu yetkinliklerimizi daha da geliştirmek.”

ÖE-3 “... Genelde resim üzerinden anlatmaya çalışıyorum ki okuduğumuz zannedip de dersten kopmasınlar. Çizim ile ilgili programlarımız var Netcad, Autocad, Architect bunlar üzerine yaptığım çalışmalarda da canlı birebir sunarak anlatarak ilerliyorum.”

ÖE-5 “... Derslerimizle alakalı teorik derslerle alakalı daha önceden elimizde bilgisayar iş materyalleri olmayan dersler için slayt sunumları hazırladık. Powerpoint sunumları hazırladık, videolar hazırladık. Daha önceden elimizde olan videoları kullandık. Bizim konserlerimizde aynı zamanda bir ders. Çünkü biz öğrencilerimize şunu öğretiyoruz. Konserde nasıl davranması gerektiğini, sahnede nasıl durması gerektiğini. Akşamları her hafta bir webinar derslerimiz var. Öğrenci vakit geldiği zaman orada söyleşiyi dinlemeye geliyor. Ondan sonra hocasıyla istişare ediyor videoları izliyor.”

ÖE-6 “... Sunumdan anlatıyoruz sunu hazırlayarak derslerimizi anlatıyoruz. O öğrencilere de materyaller veriyoruz, onların hazırlanmalarını sağlıyoruz. Doğum yapan maketlerimiz var biz onların videolarını çekiyoruz. Esaslar dersi böyle kan almadır, damar yolu açmadır temel derslerdir. Arkadaşlarım onların resimlerini videodan çekip öğrencilerine gönderdiler. Laboratuvara öğrenciler geldiğinde gördüler, gelmeden önce canlı canlı izlediler.”

İletişim

İletişim teması altında beş adet kod belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının öğrencileri ile iletişimi koparmamak ve etkileşim halinde olmak için birçok iletişim aracını birlikte kullandığı ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmeler sonucu whatsapp gruplarından sıklıkla bahsedildiği, bunun yanı sıra canlı derslerde senkron olarak görüşüldüğü, mail adresleri üzerinden iletişime geçebildikleri Edmodo öğrenme platformunun kullanıldığı görülmüştür. ÖE-7 tarafından ofis saati uygulaması dile getirilmiş, öğrencilerin o gün ve saatte kendisine telefon ile ulaşabildiklerini dile getirilmiştir. ÖE-4 tarafından ise ofis günü uygulandığı ve yakın çevredeki öğrencilerin ziyaret edebildiği dile getirilmiştir.

ÖE-1 “... Sınıf temsilcileri üzerinden gerek arayarak gerek whatsapp üzerinden mesaj yoluyla bana rahatlıkla ulaşabiliyorlar. Arkadaşları zaten her gün dersimiz olduğu için uzem sistemine her gün giriyorum. Mailimi sürekli kontrol ediyorum.”

ÖE-2 “... Benim Telefonum hemen hemen bütün öğrencilerim de vardır Cep telefonuyla mail ile sosyal medya ile öğrencilerle yakın temasımız devam ediyor. Fiziksel olmasa da dijital bir yakınlık kurabiliyoruz yani.”

ÖE-3 “... Onlara yönelik whatsapp grupları kurdum her birinden. Böylelikle whatsapp grupların da e ders ile ilgili ödev paylaştığım zaman ya da dersle ilgili ara verildiğinde dersin başladığı zaman herhangi bir kafalarına takıldıkları şeyler için whatsapp üzerinden onlar bana yazıyor ben onlara yazıyorum.”

ÖE-4 “... Çok zorlandıkları zaman ofisimizde bizi ziyaret edebiliyorlar. İstedikleri zaman bana mesaj atabiliyorlar ya da arayabiliyorlar. Telefon elimde olduğu sürece de onlara ders dışında da dönmeye yardım etmeye çalışıyorum.”

ÖE-6 “... Yani whatsaptan gruplarımız var zaten. Sosyal medyayı elimizden geldiği kadar mobil uygulamalar elimizden geldiği kadar kullanıyoruz.”

ÖE-7 “... Olabilecek bütün iletişim kanallarından öğrencimin bana ulaşabilmesi lazım. Senkron ulaşabilmesi için bir canlı dersimiz var. Bunun dışında benimle görüşmek isteyebilir.. Bunu yapabilmesi içinde ofis saatleri vermemiz lazım. Ofis saati nedir şu saatleri tamamen size ayırdım istediğiniz gibi beni arayıp sorularınızı yöneltebilirsiniz. Canlı derslerimiz var. Burada olabildiğince onlara söz verip onların sesini duymaya çalışıyorum. Bir de asenkron tarafı var. ALMS üzerinden benimle iletişime geçebiliyorlar, e posta ile iletişime geçebiliyorlar bir de Edmodo kullanıyorum. Edmodo da çok daha sosyal bir ortam olduğu için orada rahat bir şekilde benimle iletişime geçebiliyorlar.”

Ders tasarımı

Ders tasarımı teması altında plan program, hap bilgi ve öğrenme çıktıları adı altında üç adet kod belirlenmiştir.

Plan program

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde planlamaya önem verdikleri, dersler için ön hazırlık yaptıkları, ders saatlerine dikkat edildiği, zaman yönetimine önem verildiği ortaya çıkmıştır.

ÖE-1”... Dolayısıyla biz haftalık çizelgelerimiz belli bu çizelgelerin içerisinde hareket etmeye çalışıyoruz.”

ÖE-3 “... Çevrimiçi derslerim için 2 gün öncesinden çalışmaya başlıyorum. Ben genelde sunumları hazırlarken olabildiğince çok fazla makaleleri göz gezdiriyorum farklı alanlar da ilişkilendirebilelim diye.”

ÖE-5 “... 4 Türkü öğreteceğim diyelim ki bizim alanımız müzik olduğu için elimde kaydı varsa görüntü kaydını ayarlıyorum. Ses kaydı varsa ses kaydını ya da o türküyü ben daha önceden icra etmişsem benim kaydımı ayarlıyorum. Yani bunları bilgisayara ayarlıyorum. Ona göre vakti geldiği zaman bu türküyü ben şimdi nereden bulacağım yapmıyorum.”

ÖE-6 “... Bizimki biraz daha sağlık ve pratik üzerine ama öğrencilerin alıcılarının, zihinlerinin en aktif olduğu süreçleri kullanmaya çalışıyoruz. Sabah saatlerinde elimizden geldiği kadar dersler ertelemeyen zamanında işlemeye çalışıyoruz.”

Hap bilgi

Öğretim elemanları uzaktan eğitim sürecinde ders saatlerinin yüz yüze eğitime göre daha kısa olduğu, bu yüzden öğrenciye ihtiyacı olan bilgilerin kısa, net ve öz bir şekilde verildiği dile getirilmiştir.

ÖE-1 “... Yani benim şahsi gayem daha ziyade bu yönde yani 4 saatte anlattığım bir dersi bir saatte anlatmaya kalktığım zaman kesinlikle atlamam ya da daha az önem vermem gereken alanlar olacak. Bundan dolayı ne yapıyoruz? Kesinlikle hap bilgi veriyoruz.”

ÖE-5 "...Çünkü buradaki vaktimiz normalde ki vakitten daha kısa ya normalde 80 dakikalık bir dersin uzaktan eğitimler de daha düşüyor. O nedenle verilecek bilginin daha özetle daha anlaşılabilir net bir şekilde sistemli bir şekilde özetle daha kısa olan vakte bu bilginin sığdırılması gerekir."

Öğrenme çıktıları

Öğrenme çıktılarını kontrol etmek adına öğretim elemanları tarafından öğrencilere çoğunlukla ödevler verildiği görülmüştür.

ÖE-1 "... Ödevlerin amacına ulaşamadığını düşündüğüm için onun yerine vize sınavını ve vize ve final yapmayı daha mantıklı buldum."

ÖE-3 "... Ödev takibi yaparak her hafta anlattıklarına yönelik bir ödev ve ödevi kontrol. Bu şekilde ilerlediğim zaman en azından dinç olduklarını düşünüyorum. Bir vaziyet planı veriyorum sizce bu vaziyet planında peyzaj planlaması öğeleri gerçekten doğru yapılmış mıdır? İşte yanlışları nelerdir? Sizce hangi tasarım ilkeleri kullanılmıştır? Kullanılan tasarım ilkeleri, eksiklikleri ya da artıları nelerdir gibi yoruma dayalı sorular sorarak öğrenciye araştırmaya, kendi cümlelerini kurup anlatmayı teşvik ediyorum."

ÖE-4 "... Her birinin her hafta ya da en maksimum iki haftada bir tasarımlarının ne aşamada olduğunu görürüm. Örneğin portfolyo dersine giriyorum. Bu dönemde şöyle bir yol izliyoruz onda. İşte vize için diyoruz ki portfolyolarınızın kapak tasarımlarını vize için teslim alalım. Portfolyonuzun tamamının bitmiş halini bütün tasarımınızı oluşturduğunuz en son halini de finalde teslim alalım. Öğrenciler hem işte dönem içerisinde günü gününe çalışmış oluyor."

ÖE-5 "... Bir çalgı dersi vize ödevi verilene kadar 1- 2 tane ara ödev olur. Çünkü çocuk o performansını göstermesi lazım. Şimdi bizde genelde çalma yönelik müzik okulu olduğu için o ara ödevde onu göstermesi lazım."

ÖE-6 "...Onların öğrendiklerini anlamak için olgu sunumları gönderiyoruz. Onların bunlara cevap vermesini, tedavisine tanısına yönelik girişimlerde bulunmasını, ebelerin yapması gereken girişimlerin ne olabileceğini cevaplamalarını istiyoruz."

5-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Elemanlarını Motive Eden Unsurlar

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler sonucu öğretim elemanlarının motivasyonlarını etkileyen 4 kod belirlenmiştir. Katılımcılar en fazla vurguyu etkileşim üzerinde yapmışlardır.

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Elemanlarını Motive Eden Unsurlar

Kategori	Kodlar	f
Motive Edici Unsurlar	Etkileşim	5
	Devam-Devamsızlık	1
	Teknik Sıkıntılar	1
	Teşvik	1

Etkileşim

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilere göre en fazla vurgu etkileşim üzerinde yapılmıştır. Öğretim elemanları öğrencilerin derste iletişim halinde olduğu zaman, kamera ve mikrofonlarını açtığında daha motive olduklarını dile getirmişlerdir.

ÖE-1 “...Ben derse bir şey anlattığım zaman öğrenci arkadaşlarım buna ilgililer ise yani benim söylediğim şeylere ya da benim sorduğum sorulara ya da anlattığım konulara verdiğim bilgilere izlettiğim videolara bir reaksiyon veriyorsa olumlu veya olumsuz benimle aynı şeyi düşünmek zorunda değil. Ya da beni desteklemek zorunda da değil. Benimle tartışabilir yani makul bir çerçevede hani argo gibi şeylere girmeden bu öğrenci ile yani diyaloga girmek beni motive eden bir şey.”

ÖE-2 “...Bu sıcak iletişim bence benim de biraz motivasyonunu sürekli ateşliyor. Kendi kendimizi motive etmek için öğrencilerle daha yakın iletişim kurarak bu süreci atlatmaya çalışıyoruz.”

ÖE-3 “... Motivasyon gerçekten çok önemli. Çünkü dersini anlatırken bazen öyle bir enerjim düşüyor ki soru soruyoruz cevap veren olmuyor. O an soru sorduğumuzda herhangi bir cevap gelmemesi aşırı moral bozucu oluyor.”

ÖE-4 “... Öğrenci derse katılmadığında ya da katılmadığını hissettiğinde anlatılanları kavrayamadığını düşündüğün de bir motivasyon düşüklüğü yaşıyorsun. Onlar bazen dersi dinliyor mu dinlemiyor mu bilmiyoruz. Orada bir motivasyon düşüklüğü yaşıyoruz.”

ÖE-5 “... Yani şimdi şöyle motivasyonu arttırmak için neler yapılabilir? Tabiki birincisi bu kamera mutlaka olması lazım. Her iki tarafın kamerasının mutlaka açık olması lazım. Bu benim fikrim.”

Devam-devamsızlık

Öğretim elemanı ÖE-5 asenkron olarak hazırlanan ders videolarının motivasyonunu düşürdüğünü dile getirmiştir.

ÖE-5 “... Bazen öğrenci yok, nasıl öğrenci yok diyeceksiniz. Şimdi bir öğrenci, mesele çalgı öğrencisi, bir tane öğrenci var, o sınıftan bir tane diyelim keman öğrencisi gelemediğini düşünün derse dersi yapacaksınız. Videosunu çekeceksiniz, motivasyonunuz düştü.”

Teknik sıkıntılar

ÖE-1 uzaktan eğitim esnasında yaşanan teknik aksaklıkların motivasyonunu etkilediğini dile getirmiştir.

ÖE-1 “... Birden fazla arkadaşı bağlayamıyorum ya da öğrenci arkadaşlar soru sormak isteseler bile yazmayı istemiyorlar, üşeniyorlar, yazmıyorlar ya da mikrofonlar olmuyor ya da işte mikrofonla bağlanana kadar çok zaman geçiyor ya da sistem hata veriyor bağlanamıyorlar. Mesela bu benim kesinlikle ve motivasyonumu düşürüyor.”

Teşvik

ÖE-7 maddi ya da manevi fark etmez öğretim elemanlarına teşvik verilmesinin onları motive edeceğini düşünmektedir.

ÖE-7 “... Teşvik nedir öğretmen bir şekilde hoşuna gidecek, mutlu olacak aldığı zaman mutlu olacağı bir şey. Maddi de olabilir manevide olabilir.”

6-Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Elemanlarının Performanslarına Arttırmaya Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarından görüşme esnasında performanslarını arttırmaya yönelik öneriler sorulduğunda en fazla vurgunun eğitim(f=3), destek hizmetleri(f=3) ve teknolojik ihtiyaç üzerine olduğu dikkat çekmiştir.

Tablo 6. *Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Elemanlarının Performanslarına Arttırmaya Yönelik Öneriler*

Kategori	Tema	Kodlar	f
Öneri	Teknoloji	Altyapı	1
		Mobil İnternet	1
	Yönetim	Eğitim	3
		Destek Hizmetleri	3
		Evde Eğitim	1
		Teknolojik İhtiyaç	4
		İş Yüğü	1
		Teşvik	1
		Yüz yüze Eğitim Desteği	1

Teknoloji

Teknoloji teması adı altında alt yapı ve mobil internet olmak üzere 2 kod oluşturulmuştur.

Altyapı

ÖE-3 internet altyapısının güçlendirilmesinin uzaktan eğitimde kaliteyi arttıracığı görüşündedir.

ÖE-3 “... Çevrimiçi olarak sunulan yani internet altyapısının daha güçlü olması gerekiyor, ağ bir kere çok iyi çekmesi hızının yüksek olması gerekiyor ki kalite artsın.”

Mobil internet

Öğretim elemanı ÖE-4 uzaktan eğitim alan lisans öğrencilerine belirli bir kotada internet desteği sağlanması gerektiğini düşünmektedir.

“ÖE-4 “... Hükümet bir noktada Milli Eğitim Bakanlığı ve işte Milli Eğitim'de eğitim gören öğrenciler için EBA için internet falan vermişti. Lisans ve yüksek lisans, yüksek lisans belki dahil etmeyebilirler ama lisans öğrencileri için de buna benzer bir hizmet sunulabilir bence.”

Yönetim

Yönetim teması adı altında 7 adet kod oluşturulmuştur.

Eğitim

Öğretim elemanları, androgoji, pedagoji, eğitim yönetim sistemleri, dijital yeterlilikler konularında hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği konusunda öneride bulunmuşlardır. Hali hazırda verilen eğitimlerin branşlaşması gerektiği konusunda önerilerde bulunmuşlar ve tecrübeli öğretmenlerin tecrübelerini dinlemenin faydalı olacağı görüşünde bulunmuşlardır.

ÖE-1“... Bizim bu sanal işlerimizi yürüttüğümüz işte obis olur, ya da diğer sistemlerimizi mail sistemlerimizin ya da uzem sisteminin şu anda düzgün bir şekilde

kullanımı ile alakalı eğitimler verilmeliydi. Bu konuların çok kesinlikle eksik olduğunu düşünüyorum. Bununda da personel azlığından olduğu söyleniyor.”

ÖE-1 “...Uzaktan eğitim bölümünde ya da bu tarz online eğitim veren hocalarımızın benden daha tecrübeli olan hocalarımızın tecrübelerini dinlemenin bana daha faydalı olacağını düşünüyorum.”

ÖE-1 “... Ben bu hastayı tedavi ettiğim şekli öğrenciye anlatıyorum ancak her öğrenciye doğru bir şekilde aktarıyor muyum bunu bilmiyorum. Bizlere bu konuda eğitim vermesi gerektiğini düşünüyorum.”

ÖE-3 “... Farklı eğitimler yapılabilir, öğrencilerle iletişimleri uzaktan bu şekilde yürütmek için farklı yollar bize önerilebilir. Bunla ilgili de kendini bu alanda geliştirmiş hocalarımız tarafından bizlere eğitim verilebilir.”

ÖE-7 “... Öğretim elemanlarının yeterliklerini geliştirmesi lazım. Özellikle dijital yeterlikleri, pedagojik yeterlilikleri, androgoji yeterlilikleri ve iletişim öz yeterlilikleri. Bunun içinde periyodik olarak hizmet içi eğitimlere tabi tutulması gerekiyor.”

Destek hizmetleri

Öğretim elemanları UZEM merkezlerinde çalışan personel sayısının yeterli olmadığını, artırılması gerektiğinin altını çizmiştir. Uzaktan eğitimin kalite ve veriminin artırılabilmesi için öğretim elemanlarına her türlü materyal hazırlamada destek olabilecek öğretim tasarımcısı ekip istediklerini dile getirmişlerdir.

ÖE-1 “... UZEM in personel sayısı belki ondur. Yani yaklaşık 600 taneye ya da 700 tane civarında akademik personel 10 küsur bin tane öğrencinin tamamı on kişiye bağlılar. Görevli personel kaydırma olabilir ya da hizmet alımı şeklinde bu alana biraz daha eğilmeli diye düşünüyorum.”

ÖE-5 “... Ben isterim ki ben videoda görünürken bir de benim elim ekranın sağ köşesinden daha büyük bir şekilde görünsün. Tüm öğrencilerim görsün hem beni görsün hem elimin açısından daha büyük bir şekilde görsün. Burada iki farklı video devreye giriyor bunu yapacak teknik destek lazım.”

ÖE-7 “...Öğretim elemanı tek başına böyle materyalleri geliştirmesi profesyonel materyal geliştirmesi zaten mümkün değil ne lazım o zaman. O zaman öğretim tasarımcısı bir ekip lazım ki öğretim elemanı sadece danışmanlık yapsın bu ekip onun istediği materyalleri geliştirsin. Öğretim elemanları onları kullanarak motivasyonu, başarıyı arttırsın.”

Teknolojik ihtiyaç

Öğretim elemanları üniversitelerde uzaktan eğitim sürecinde kullanılacak olan teknolojik araç ve gereçlerin üniversite tarafından sağlanması ya da iyileştirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

ÖE-1 “... Bisikletçilerin veya işte motor sporlarıyla uğraşanların kullandığı aksiyon kamerası gibi şeyler imkanlar bile bize sağlanmış olsa pek çok alanda faydalı olabileceğini düşünüyorum.”

ÖE-3 “... Okuldaki bilgisayar kalitesinin artırılması, ses sisteminin işte görüntülü kameraların oluşması gibi durumlarda performansın artması için öyle en azından sürekli bilgisayar taşımak zorunda kalmayız.”

ÖE-4 “... Her öğretim elemanın odasında ofisinde bir laptop yok ya da her bilgisayarda bir kulaklık, mikrofon, webcam tesisatı olmayabiliyor. Bunların sağlanması gerekliliği doğuyor.”

ÖE-5 “... Bu konuyla ilgili teknik destek sağlanacaksa çözünürlüğü yüksek bir kamera destek sunulmalıdır.”

İş yükü

ÖE-7 tarafından uzaktan eğitim sürecinde iş yükünün azaltılması gerektiği yönünde öneride bulunmuştur.

ÖE-7 “... Uzaktan eğitim yüz eğitime göre çok daha fazla zaman ve çaba gerektirir. Yapımı maliyetlidir. Bunun için benim o zamanı ayırmam için benim iş yükümü azaltmanız lazım. 20- 25 saat ders veren birisi uzaktan eğitim yapamazsın.”

Teşvik

Öğretim elemanı ÖE-7 öğretim elemanlarına teşvik verilmesi gerektiği konusunda öneride bulunmuştur.

ÖE-7 “... Teşvik verilmesi lazım maddi veya manevi bilemiyorum nasıl verilir? Teşvik nedir öğretmen bir şekilde hoşuna gidecek, mutlu olacak aldığı zaman mutlu olacağı bir şey. Yani beni ekstra bir şeyler yapmaya yönlendirsin beni.”

Yüz yüze eğitim desteği

Öğretim elemanı ÖE-1 öğrenciler uzaktan eğitim olsa bile yakın çevredeki öğrenciler ile uygulamalı dersler için birlikte materyal geliştirilebileceğini önermiştir.

ÖE-1 “... Öğrenci arkadaşlarımızdan gelmek isteyenler gelseler videoyu onlarla beraber çeksek. Yani onların üzerinde denesek ve onlar da yine aynı şekilde kendileri bu şeyi yürütseler cihazda en azından öğrenebildikleri kadar kısmını öğrenseler.”

Evde eğitim

Uzaktan eğitim veren öğretim elemanlarının derslerini üniversiteye gitmeden evden yapabilme imkanı verilmesi gerektiği konusunda ÖE-3 tarafından öneride bulunulmuştur.

ÖE-3 “... Bazı üniversiteler öğretim üyelerini okula gitme konusunda zorunlu tutuyor. Uzaktan eğitim sürecinde herkesin evden eğitime izin verilebilir. Bu da bence bir performans açısından önemli diye düşünüyorum.”

Sonuç ve Tartışma

Uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının performanslarını arttırmaya yönelik görüş ve önerilerde bulunmak adına yapılan bu araştırmada uzaktan eğitim süreci katılımcıların gözünden farklı açılardan incelenmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitimin avantajları, uzaktan eğitimde yaşanan problemler, ders tasarlama süreci, öğretim elemanının rol-sorumluluk ve yeterlilikleri, öğretim elemanını motive eden unsurlar ve öğretim elemanlarının görüş ve önerileri katılımcıların betimlemelerinden yola çıkılarak incelenmesi gereken kategoriler olarak belirlenmiştir.

Uzaktan eğitimin avantajları kategorisi altında öğretim elemanları görüşlerini; zaman ve mekandan bağımsız olarak gerçekleştirilmesi, ders materyallerinin tekrar tekrar ulaşılabilir olması, maliyetinin düşük olması ders içeriklerinin anında ulaşılabilir olması şeklinde dile

getirmişlerdir. Farklı araştırmalarda benzer bulgulara maliyetin düşük olması, zaman ve mekan bağımsızlığı sağlaması, içeriklerin sürekli ulaşılabilir olması şeklinde rastlanırken farklı olarak salgın durumlarında güvenli ve sağlıklı ortamlar sunması, dezavantajlı gruplara (mahkumlar, engelliler vb.) fırsat eşitliği sunması, üniversitelere saygınlık kazandırması şeklinde avantajlarına rastlanmıştır (Altınpulluk 2021; Özgöl vd., 2017). Özgöl ve diğerlerinin (2017) öğrenciler ve öğretim elemanları ile yapmış olduğu araştırmasında uzaktan eğitimin avantajları kategorisi altında erişim kolaylığına, ders içeriklerinin tekrar ulaşılabilir olmasına değinilmesi araştırmancının bulgularını destekler niteliktedir.

Öğretim elemanlarının gözünden uzaktan eğitim sürecinde rol sorumluluk ve yeterlilik incelendiğinde farklı kategorilerde de karşımıza çıkan etkileşim ön plana çıkmıştır. Öğretim elemanları, öğrenciler ve öğretim elemanları ile iletişim halinde olmanın bir sorumluluk olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrenci ders devamlılığını sağlamalı, dijital yeterliliklerini sürekli geliştirilmeli, ders tasarımı sürecinde (materyal geliştirme, plan program yapma, öğrenmeleri kontrol etme) yetkinliklerini arttırmalı, pedagoji ve androgoji bilgisine sahip olmalı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Chaves (2021) yapmış olduğu araştırma sonucu öğretim elemanlarının görüşlerini destekler şekilde öğretim elemanlarına; uzaktan eğitim sürecinde planlamaya dikkat etmeleri gerektiği, öğrencileri uzaktan eğitime hazırlayabilmeleri için pedagojik bilgilerini gözden geçirmeleri, dijital beceri yetkinliklerini geliştirmesi ve teknolojik müdahale planları gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur. Bilgiç ve Tüzün (2015) ise uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yalnızlaşarak sistem dışına çıkmalarına engel olmak için öğretim elemanlarının iletişim sistemlerini etkili bir şekilde kullanması gerektiğine vurgu yapmıştır. Bu kategori altında dikkat çeken unsur ise androgoji bilgisi olmuştur. Yükseköğretimin yetişkinlere yönelik bir eğitim kurumu olması sebebiyle öğretim elemanlarının androgoji yeterliliklerini geliştirmeleri gerektiği düşünülmektedir. “*Androgoji yetişkinlere yönelik eğitim bilimidir*” ve yetişkinler için hazırlanacak olan eğitim programlarında bu ilkeler dikkate alınmalıdır (Akin, 2014). Darden (2014) yapmış olduğu araştırmasında yetişkinlerin özellikle esneklik sebebiyle tercih ettiği uzaktan eğitimde, Knowles’ın androgoji modelinin kullanılması değişen iş gücü piyasasındaki bilgilere ulaşma sürecini optimize ettiğini dile getirmiştir. Mark Bullen (2003) ise daha özelleştirilmiş bir yaklaşım olması sebebiyle pratik düzeyde uzaktan eğitimde androgoji kullanımının zor olacağını dile getirmiştir. Her yetişkinin öğrenme sorumluluğunu aynı oranda üstlenemeyeceği göz önüne alınarak çevrimiçi eğitim programları tasarlama sürecinde pedagojik ve androgojik ilkeler bir arada kullanılmalıdır (Tasir vd., 2008). Androgoji alanında yapılan diğer araştırmalarda gösteriyor ki öğretim elemanlarının androgoji ve pedagoji ilkelerinden haberdar olmalı, ders tasarlama süreçlerinde bu ilkeleri dikkate almalıdır.

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemler kategorisi altında elde edilen bulgulara farklı araştırmalarda da rastlamak mümkündür. Öğretim elemanları gözünden; öğrencilerin iletişim konusunda isteksiz olmaları, dersi sonradan takip edebilmeleri sebebiyle derse devam eden öğrenci sayılarının az olması problem teşkil etmektedir. Benzer bulgulara Gürer ve arkadaşlarının (2016) yapmış olduğu araştırmada rastlanmış ve öğretim elemanlarının öğrencilerin derse katılımlarının ve etkileşiminin az olmasından memnun olmadıkları dile getirilmiştir. Moorhouse ve Kohnke (2021) tarafından, uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ile iletişim kurabilmek, onları derse katabilmek adına büyük çaba harcandığı bu durumun öğretim elemanlarında fiziksel yorgunluğa sebep olduğu dile getirilmiştir. Owens ve diğerleri ise (2009) öğrenci katılımını arttırabilmek için oryantasyon programları geliştirmeli ve kalite takip sisteminde öğrenci görüşlerine başvurulmalı şeklinde önerilerde bulunmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde ders devam zorunluluğu getirilmesi, öğrencilerin isteksiz olma sebeplerinin

araştırılması bu problemin çözümüne katkı sağlayabilir. Katılımcılar uzaktan eğitimin sosyo-kültürel yaşantılar sunma konusunda eksik kaldığını, bunun üniversiteler için önemli bir değer olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretim elemanları ders materyali geliştirirken zorlandıklarını, teknik desteğe ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Canpolat ve Narin Canpolat (2020) bu konu hakkında kurumlara alanında uzman kişiler ile oluşturulmuş içerik geliştirme birimlerinin oluşturulması konusunda önerilerde bulunmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde meydana gelen aksaklıkların bir nedeni de öğrencilerin yeterli teknolojik donanımlara sahip olamaması ve gerek altyapı gerek kota aşımı sebebiyle internete bağlanamamasıdır. Ayrıca uzaktan eğitim esnasında genellikle internet kaynaklı yaşanan ses gitmeme, ekran paylaşımı yapamama gibi teknik sıkıntıların dersi olumsuz etkilediği öğretim elemanları tarafından dile getirilmiştir. Altunpulluk (2021) araştırmasında teknik altyapı problemine uzaktan eğitimin beğenilmeyen yönleri bulguları arasına yer vermiştir. Arat ve Bakan (2014) uzaktan eğitimde en önemli unsurun iletişim altyapısı olduğuna dikkat çekmiş, bu yüzden bağlantı problemleri giderilmeli, internet hızları arttırılmalı, altyapı güçlendirilmeli şeklinde önerilerde bulunmuştur. Sezgin (2021) ise altyapı hizmetleri geliştirilmeli ve kırsal kesimlerin altyapısı güçlendirilmeli şeklinde önerilerde bulunmuştur. Altyapı problemi öğretim elemanının elinde olan bir problem olmamasına rağmen ders sürecinin bu durumdan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Kurum ve kuruluşların bu alanda gerekli hassasiyeti göstermeleri gerekmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerin teorik geçmesi sebebiyle, öğrencilere pratiklik kazandırması konusunda eksik kaldığı dile getirilmiştir. Şeren ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada uygulamalı ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime karşı daha olumsuz görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Uygulamalı derslerin özellikle sağlık alanında zorunluluk olmadığı sürece yüz yüze şekilde yürütülmesi ya da uzaktan eğitimin zaman zaman yüz yüze olarak desteklenmesi verimlilik açısından faydalı olacaktır. Öğretim elemanları dijital ortamda gerçekleştirilen ölçme değerlendirme objektifliği konusunda şüphelidirler. Benzer şekilde ölçme değerlendirme konusunda adalet kavramına dikkat çeken Can (2020) dijital ortamlarda gerçekleştirilen sınavlarda güvenilirlik, geçerlik, kullanılabilirlik koşullarının sağlanması gerektiğine vurgu yapmıştır. Balıkcıoğlu ve diğerleri (2019) ise online yapılan sınavlarda teknik sıkıntılar yaşandığını dile getirmiştir. Yapılan araştırmalar ve öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alındığında ölçme değerlendirme konusunda gerekli önlemlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması uzaktan eğitim sürecine katkı sağlayabilir. Öğretim elemanlarının ders yükünün fazla olması dile getirilen diğer problemler arasındadır. İş yükü problemine literatürde farklı araştırmalarda da benzer şekilde rastlamak mümkündür. Derse hazırlık sürecinin yüz yüze eğitim göre daha emek ve zaman gerektirmesi, derslerin bilgisayar destekli ortamlarda hazırlanması öğretim elemanları tarafından iş yükü olarak görülmekte ve uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum geliştirmelerine sebep olmaktadır (Kaya vd., 2017; Özgöl vd., 2017). Bilgiç ve Tüzün (2020) sadece ders veren öğretim elemanlarının ders yükünden değil aynı zamanda uzaktan eğitim merkezlerinde personel eksikliği sebebiyle yaşanan iş yükü problemine dikkat çekmiştir. Gök ve Çakmak (2020) araştırmasında uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanlarının iş yükünün azaltılabilir şeklinde öneride bulunmuştur. Canpolat ve Narin Canpolat (2020) araştırmasında uzaktan eğitim veren kurumlarda ölçme değerlendirme, içerik geliştirme, öğretim tasarımı gibi birimler oluşturmalı buralarda çalışabilecek alanında uzman kişilerle çalışmalıdır şeklinde öneride bulunmuştur. Görülen o ki öğretim elemanlarının iş yükü uzaktan eğitim sürecinde ciddi problemler oluşturmaktadır. Bu problemin çözümü için kurum, öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda gerekli önlemler almalı ve düzenlemeler yapılmalıdır.

Öğretim elemanlarının ders tasarlama süreci incelendiğinde öğretim elemanlarının derste materyal olarak video, konser, sunu, webinar, çizim programları kullandıkları görülmüş fakat

içerik geliştirme konusunda eksik kaldıkları gerekli zamanı ayıramadıkları görülmüştür. İçerik geliştirme konusunda kurum tarafında öğretim elemanlarına maddi, manevi ya da içerik geliştirme uzmanları ile destek verilmesi bu alandaki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Öğretim elemanları uzaktan eğitim sürecinde oluşabilecek iletişimsel mesafeyi en aza indirmek adına whatsapp, mail, canlı ders, edmodo, video konferans platformları gibi araçları kullandıkları ortaya çıkmıştır. İletişim konusunda ofis saati uygulaması dikkat çekmiştir. Ofis saati uygulaması ile öğrenciler verilen gün ve saatte öğretim elemanlarına telefon ile ulaşabilmektedir. Yapılan görüşmeler sonucu öğretim elemanlarının iletişimsel mesafeye dikkat ettikleri ve bu mesafeyi azaltmaya çalıştıkları görülmüştür. Duman (2020) tarafından öğretmen adayları ile yapılan araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde dijital araçlar ile kurulan iletişimin yüz yüze kurulan iletişimin yerini tutmadığını fakat iletişim konusunda bir problem yaşanmadığı sonucu ortaya konulmuştur. Farklı bir araştırmada ise uzaktan eğitim sürecinde üniversite öğrencilerinin öğretim elemanları ile yeteri kadar iletişime geçemedikleri ortaya çıkmıştır (Balıkçıoğlu vd., 2019). İletişim konusuna öğretim elemanları tarafından önem verildiği görülmesine rağmen bu konunun öğrenciler açısından da incelenerek gerekli önlemlerin ve düzenlemelerin yapılması uzaktan eğitim sürecinde verimliliği arttırabilir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretim elemanlarının planlama yapmaya önem verdikleri; bilgileri kısa, öz ve net bir şekilde vermeye çalıştıkları ve öğrenmeleri değerlendirmek adına genellikle ödev verdikleri görülmüştür. Farklı araştırmalarda da öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde ödev yöntemini sadece değerlendirme amaçlı değil öğrenciler arası iletişimi kuvvetlendirmek adına kullandıkları dikkat çekmiştir. Bireysel ödevlerin yanında grup ödevlerinin verilmesi öğrenciler arasında iletişimi arttırmak adına önem arz etmektedir (Duman, 2020). Akdemir ve Kılıç (2020) tarafından yapılan araştırmada ise bazı öğrencilerin ödevler fazla buldukları bazı öğrencilerin ise bağlayıcı bulmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanları bireysel ve grup ödevi verdikten sonra ödevlere dönüt vermeyi ihmal etmemelidir.

Öğretim elemanlarının motivasyonlu ve istekli olması uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini arttırmakta aksi durumda ise “uzaktan eğitim dersleri yüz yüze derslerdeki materyallerin elektronik ortama taşınmış hali olmasından öteye gidememektedir” (Bilgiç & Tüzün, 2020). Öğretim elemanlarına uzaktan eğitimde onları motive eden unsurlar sorulduğunda öğrenciler ile iletişime geçebilmenin, dersleri asenkron yerine senkron olarak gerçekleştirebilmenin, ders esnasında teknik sıkıntıların yaşanmaması motivasyonu yükseltme konusunda etkili olduğu dile getirilmiştir. Akdemir ve Kılıç (2020) öğretim elemanı ve öğrenci arasında kurulan iletişimin öğrenci motivasyonunu arttırdığını dile getirmiştir. Bu yüzden iletişim konusunun dikkatle incelenip iletişimi kuvvetlendirmek adına gerekli çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Katılımcılar maddi ya da manevi olarak verilebilecek ödüllerin de öğretim elemanlarının motivasyonlarını arttıracığı düşüncesindedir.

Öğretim elemanları uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının performansını arttırmaya yönelik bazı görüş ve önerilerde bulunmuştur.

- Ülke genelinde internet altyapısı güçlendirilmeli ve genişletilmelidir.
- Öğretim elemanlarına uzaktan eğitim yönetim sistemleri, pedagoji androgoji, dijital yeterlilikler konusunda hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- Uzaktan eğitimde tecrübe sahibi öğretim elemanlarının tecrübelerini diğer öğretim elemanları ile paylaşabileceği dijital ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğretim elemanlarının profesyonel materyal hazırlayabilmeleri için tasarımcı bir ekip oluşturulması gerekmektedir.

- Üniversitelerde uzaktan eğitim sürecinde teknolojik araç gereç ihtiyacı sağlanmalı ya da donanımsal olarak iyileştirilmelidir.
- Öğretim elemanlarının iş yükü azaltılmalıdır.
- Öğretim elemanlarına maddi ya da manevi teşvik verilmelidir.
- Uygulamalı dersler için yüz yüze ders desteği sağlanmalıdır.

Öğretim elemanlarının önerilerinde bahsetmediği fakat görüşme sırasında ve literatür taramasında elde edilen verilere göre

- Uzaktan eğitim öğrencileri için sosyo-kültürel etkinlikler düzenlenmeli, uzaktan eğitim süreci başlamadan önce uzaktan eğitim yönetim sistemi hakkında oryantasyon çalışmaları yapılmalıdır.
- Kurumlar kalite takip sistemi oluşturmalı ve uzaktan eğitim sürecini sürekli olarak denetlemelidir.
- Üniversitelerin uzaktan eğitim yönetim sistemleri geliştirilmelidir.
- Uzaktan eğitimde öğretim elemanları için görev tanımları oluşturulmalıdır.

Şeklinde yapılacak önerilerin uzaktan eğitim sürecinde görev alan öğretim elemanlarının performanslarını arttırmaya katkı sağlayacağı, bu sayede uzaktan eğitim sürecinde verimliliğin artacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akdemir, A. B., & Kılıç, A. (2020) Yükseköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarına bakışının belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 685-712.
- Akın, G. (2014). Andragoji kavramı ve andragoji ile pedagoji arasındaki fark. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 47(1), 279-300.
- Altınpulluk, H. (2021). Türkiye'deki öğretim üyelerinin covid-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 53-89.
- Arat, T. & Bakan, Ö . (2014). Uzaktan eğitim ve uygulamaları . *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* , 14 (1-2) , 363-374
- Arefi, M. (2021). Covid-19 and remote teaching. *Academia Letters*, Article 476.
- Balıkçioğlu, N., Öz, D. Ç., ve Işın, N. N. (2019) Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerindeki memnuniyet araştırması: Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 462-473.
- Bilgiç, H. G. & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 24-40.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, A. & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic. *Asian Journal Of Distance Education*, 15(1), 1-Vi.
- Bullen, M. (1995). Andragogy and university distance education. In *seventeenth conference of the International council for Distance Education*. Birmingham, UK.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem: Ankara
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.

- Canpolat, U., & Canpolat, Z. N.(2020). Uzaktan eğitim bağlamında e-hazır olma kavramının irdelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 79-91.
- Chaves, M. G. F. (2021). Remote learning readiness and challenges: perceptions and experiences among tertiary state university management students. *Recoletos Multidisciplinary Research Journal*, 9(1), 79-89.
- Daniel, J. (2020). Education And The Covid-19 Pandemic. *Prospects*, 49(1), 91-96.
- Darden, DC (2014). Relevance of the Knowles Theory in Distance Education. *Creative Education*, 5, 809-812
- Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39).
- Duman, S. N.(2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Eken, Ö., Tosun, N., & Tuzcu Eken, D. (2020). Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: Genel Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 113-128.
- Erdem Aydın, İ., Kaya, S., İşkol, S., ve İşcan, A. (2019). Anadolu üniversitesi uzaktan eğitim bölümünde yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizi. *Journal Of Higher Education & Science/Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*, 9(3).
- Erzen, E., & Ceylan, M. Covid-19 (2020). Salgını ve uzaktan eğitim: uygulamadaki sorunlar. *EKEV Akademi Dergisi Ekev Akademi Dergisi*, 84, 229-248.
- Gök, B., & Kılıç Çakmak, E . (2020). Uzaktan eğitimde ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı . *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 28 (5) , 1915-1931.
- Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12.
- Gürer, M. D., Tekinarslan, E., & Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1).
- Hebebe, M. T., & Usta, E. (2015). Türkiye’de harmanlanmış öğrenme eğilimleri: Bir literatür çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(19), 195-219
- İşman, A. (2008). *Uzaktan Eğitim*, Ankara : Pegem Akademi.
- Kaçan, A., & Gelen, İ. (2020). Türkiye’deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Kocatürk Kapucu, N. & Uşun, S. (2020). Üniversitelerde ortak zorunlu derslerin öğretiminde uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 8-27.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Kaya, M., Çitil Akyol, C. Özbek, R., & Pepeler, E. (2017). Lisansüstü eğitim programlarında uzaktan eğitim uygulamasına yönelik eğitim bilimleri bölümü akademisyenlerinin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(64-Ek Sayı), 1616-1627.
- Kuloğlu, M. E. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin akademik başarıları, başarı motivasyonları ve can sıkıntılarları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim Ve Değişim Dergisi*, 3(1), 48-60.
- Moorhouse, B. L., & Kohnke, L. (2021). Thriving or surviving emergency remote teaching necessitated by COVID-19: university teachers’ perspectives. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 30(3), 279-287.
- Kaya Osmanbaşıoğlu, G. (2020). Bir eşitsizlik turnusolu olarak uzaktan eğitim süreci. *İnsan & Toplum*, 10(4), 569 - 573.
- Owens, J., Hardcastle, L. A., & Richardson, B. (2009). Learning from a distance: the experience of remote students. *International Journal of E-Learning & Distance Education/Revue internationale de e-learning et la formation à distance*, 23(3), 53-74.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. & Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*, (2), 294-304.
- Rasheed, F. (2007). Factors impeding implementation of web-based distance learning. *Aace Journal*, 15(3), 315-338.

- Saleh, S. E. (2020). Remote teaching for higher education: opportunities and challenges. *First International Conference "virtual", Issue 6*, <https://dspace.zu.edu.ly/bitstream/handle/1/864/9%20Remote%20Teaching%20for%20Higher%20Education%20Opportunities%20and%20Challenges.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Adresinden edinilmiştir
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: öne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1)*, 273-296.
- Solak, H. İ., Ütebay, G., & Yalçın, B. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(1)*, 41-52.
- Şeren, N., Tut, E., & Kesten, A. (2020). Korona virüs sürecinde uzaktan eğitim: Temel eğitim bölümü öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies, 15(6)*, 4507-4524.
- Topu, F. B., Baydaş, Ö., Demirel, T., & Karaman, S. (2011). Yüz yüze öğretimden uzaktan öğretime geçişte öğretim elemanlarının rol değişimleri. *In International Educational Technology Conference (IETC) (pp. 25-27)*.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zan, N., & Zan, B. U. (2020). Koronavirüsle acil durumda eğitim: Türkiye'nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dahil olan edebiyat fakültesi öğrencilerine genel bakış. *Electronic Turkish Studies, 15(4)*.